Izhaja vsak dan razen nedelj in prestnikov.

Issued daily except Sundays and Holidays.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredniški in upravniški prostori: 2657 S. Lawndale Ave.

Office of Publication: 2657 South Lawndale Ave. Telephone, Rockwell 4904.

LETO—YEAR XX. | Cena Lista je $5.00 | Entered as second-class matter January 28, 1918, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879. | Chicago, Ill., petek, 7. januarja (January 7), 1927. | Subscription $5.00 Yearly | ŠTEV.—NUMBER 5

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

DELAVSKI POLOŽAJ NA VZHODU

Stavke še niso na vidiku. — Železničarji zahtevajo povišanje mezde. — Stavka v Passaicu bo kmalu stara leto dni. Male stavke v New Yorku še niso izravnane.

New York, N. Y. — Leto 1927 je pričelo, toda na vidiku zdaj še ni velikih delavskih stavk. Stavbinski delavci, ki so v letu 1926 dosegli najvišjo mezdo v tej industriji, so pričeli svojo pozornost obračati na skrajšanje delavnih ur, t. j. pet dni dela v tednu. Železostavbinski delavci so pričeli pogajanja, da se delovni dnevi v tednu skrajšajo na pet in da se mezda poviša od $1.50 na $1.75 na uro. Newyorški stavbinski delavci zaslužijo od $10.50 do $16 na dan. Večina njih prejema po dvanajst dolarjev dnevne mezde.

Sprevodniki in zavirači na vzhodnih železnicah so prejeli 7½-odstotno mezdno povišanje. Zdaj prihajajo železniški kurjači in strojevodje in zahtevajo povišanje mezde. Poslužili se bodo novega železniškega zakona, da dobe mezdo povišano. Ameriški železniški ekspresni uslužbenci so tudi predložili zahteve za povišanje mezde. Tudi železniški uslužbenci, ki odpravljajo prtljago se zglase kmalu za povišanje mezde.

Stavka tekstilnih delavcev v Passaicu je skoraj stara eno leto. Stavka se nadaljuje proti tovarnarjem, ki niso hoteli podpisati pogodbe. Vseh delavcev, ki delajo v tekstilni industriji je 16,000. Bojevali so se čvrsto za priznanje unije. Deloma so zmagali in priznana je bila organizacija tekstilnih delavcev United Textile Worker v nekaterih tovarnah in v mestu, kjer je bila preje nepoznana reč. Ta zmaga se je dosegla s pomočjo drugih delavcev.

Majhne stavke v New Yorku se nadaljujejo. V škatlarski obrti stavka približno 1,500 delavcev. Pekovski in mesarski delavci stavkajo v raznih delih mesta za priznanje unije. Židovski mesarski delavci so izvojevali tri dolarje povišanja mezde na teden.

Krojaški delavci, ki izdelujejo ženske obleke so prešli v Novo leto, ne da bi napravili z delodajalci pogodbo, ki je potekla leta 1925. Stavke ni na vidiku, in najbrž bodo delavci delali po določbah v stari pogodbi. Podjetniki niso dozdaj še dali znamenj od sebe, kako bodo nastopili glede bratomornega boja v krojaški organizaciji Ladies Garment Workers, kateri stranki se pridružijo.

Za krojaške delavce, organizirane v Amalgamated Clothing Workers Union, je leto poteklo zelo mirno. Organizirali so tovarno Fruhauf, ki skozi pet let ni hotel ničesar slišati o uniji.

Število avtov v Kanadi se je zvišalo

Naznanjajo sto tisoč več avtov, trukov in busov v preteklem letu.

Ottawa, Canada. — Uradno poročilo iz Ottawe naznanja trgovskemu departmentu, da je bilo ob pričetku leta 1927 sto tisoč več motornih vozil v Kanadi, kakor pa jih je bilo ob pričetku leta 1926.

Poročilo je izdal kanadski trgovski komisar L. W. Meekins. Največ novih avtov je v državah Alberta in Saskatchewan. Tema slede državi Ontarijo in Quebec. V Yukon teritoriju je registriranih najmanj avtov izmed ostalih držav ali pokrajin.

Ameriške čete imajo okupirati Managuo

Administracija je snela krinko hinavstva in pokazala, da hoče na vsak način obdržati tepenega Diaza v sedlu v Nikaragvi. V momentu, ko so vstaši imeli okupirati glavno mesto, je Kellogg odredil ameriško okupacijo.

Managua, Nikaragva, 6. jan. —Ameriški pomorščaki in mornarski pešci so se včeraj izkrcali z bojne ladje "Galveston" v Corintu in takoj napolnili posebni vlak, ki jih ima odpeljati v Managuo.

Washington, D. C. — Državni tajnik Kellogg je v sredo naznanil, da so ameriške pomorske čete v nikaragviških vodah dobile ukaz, da okupirajo Managuo, glavno mesto Nikaragve. Managua je imela vsak čas pasti v roke zmagovitim liberalnim vstašem, toda ameriške čete to preprečijo in rešijo Diazov režim padca.

Istočasno je predsednik Coolidge interveniral v Nikaragvi v prid Diazu s tem, da je dvignil embargo na ameriško orožje in strelivo. Diaz sme zdaj dobavljati bojni materijal iz Amerike kolikor ga potrebuje za porazitev konstitucijonalnega predsednika.

Ta akcija administracije je pokazala, da je bila oficijelna izjava pred par dnevi glede Nikaragve navaden bunk. Indignantni senatorji, ki nasprotujejo intervenciji v Nikaragvi, so takoj ljuto ožigosali to početje. Senator Wheeler iz Montane, čigar resolucija v senatu zahteva: "Roke proč od Nikaragve!", je izjavil:

"Ta akcija odkriva vso hinavščino Bele hiše, ki je pred par dnevi izjavila, da naše čete v Nikaragvi nimajo drugega opravka, kot da čuvajo ameriško lastnino in da ne pomagajo nobeni stranki v civilni vojni. Okupacija Manague je nov razlog za takojšnje sprejetje resolucije, ki poziva administracijo, da umakne vse naše čete iz Nikaragve."

Predsednik zborničnega mornar. odseka razgaljen

Predložil je napačne podatke o britski pomorski sili. — Narodni svet za preprečenje vojne je dognal fakte.

Washington, D. C. — Kongresnik Butler, predsednik mornariškega odseka, ki je apeliral, da naj se potroši $400,000,000 za nove ladje, je zdaj razgaljen, da je podal napačne podatke o britski mornariški sili, ki jo je rabil za primerjanje v svojih govorih za pojačanje ameriške mornarice.

Butler, agitator za večjo mornarico, je izjavil, da je Anglija zgradila že "40 teh križarjev", ko je govoril o novih lahkih križarjih. Njegov govor je napravil vtis, da je Britanija po vojni silno pomnožila svojo pomorsko silo.

Narodni svet za preprečenje vojne je njegove podatke preiskal in je pronašel, da so bili vsi britski križarji izmed 40 razen osmih zgrajeni, preden se je v Washingtonu obdržavala konferenca za znižanje oboroževanja na morju. Šest in dvajset teh križarjev je bilo dogotovljenih, še preden je minila vojna. Vsi križarji ameriške mornarice so bili dovršeni med letom 1923 in 1925. Povprečna starost britskih križarjev je osem let, ameriških pa samo dve leti. Štiri in trideset od štirideset britskih lahkih križarjev odrinejo manj kot 5,000 ton vode. To je minimalna mera za ladje, ki se lahko vporabijo uspešno v modernem bojevanju na morju. Povprečno tudi vsi križarji odrinejo manj vode kot 5,000 ton. Deset ameriških lahkih križarjev odrine pa po 7,500 ton vode.

Ameriški križarji prekosijo britske v hitrici, topovih in možnosti za prevažanje eroplanov.

Proračunska predloga, ki je bila predložena zbornici, je predlagala za križarske namene $13,950.000, toda vsota je bila znižana na $12,000,000, ali milijon dolarjev na mesec.

Rota je razporočila Marconija.

Rim, 6. jan. — "Sveta rota", vrhovno ločitveno sodišče katoliške cerkve, je potrdila sklep nižjega cerkvenega sodišča glede razveljavljenja zakona Viljema Marconija in njegove žene Beatrice O'Brien. Tako javlja visok cerkveni uradnik. Marconi zdaj poroči hčer grofa Bezziscallija.

Edison je bolan.

West Orange, N. J.—Thomas A. Edison, iznajditelj, leži bolan vsled prehlajenja.

Mehika enforsira petrolejski zakon

Inozemske družbe, ki se nočejo pokoriti, izgube lastninske pravice. — Klerikalni hujskači spet tepeni.

Mexico City, 6. jan. — Predsednik Calles uporabi vso svojo oblast za enforsiranje novega petrolejskega zakona. Inozemske oljne družbe, ki obratujejo na zemljiščih, do katerih nimajo pravice po novem zakonu, ker se niso pravočasno prijavile za koncesijo, bodo zdaj pozvane pred sodišče. Zadnjo besedo bo imelo mehiško vrhovno sodišče.

Mexico City, 6. jan. — Zvezne oblasti so spet trdo prijele večje število klerikalnih hujskačev, ki šuntajo ljudi na upor. Aretiranih je bilo več katoličanov, ki so izzvali izgrede v Tlalpamu. Lokalni nemiri v Parrasu, država Coahuila, so potlačeni.

V državi Guanajuato je pred nekaj dnevi katoliški duhoven Escoto zbral 200 fanatikov in z njimi napadel mestece San Francisco del Rincon. Napadalci so oplenili večje prodajalnice in nato pobegnili v hribe. Ista tolpa je požgala mostove in železniško postajo v Leonu.

Vlada je prejela iz Kalifornije svarilo, da je neki Američan prekoračil mejo in odšel v mehiško glavno mesto z namenom, da ubije višjega vladnega uradnika.

POROKE V FLORIDI SO SE POMNOŽILE.

Statistika pokazuje poroke in razporoke.

Washington. — Zadnji dve leti so se poroke v Floridi zelo hitro množile. Leta 1925 je bilo za 35 odstotkov več porok kakor pa v letu 1924. Tudi pravkar minulo leto je imelo še precej dobro letino in napredek v porokah. Seveda se tudi ne sme pozabiti razporok, ki so tudi šle naprej, a ne s tako brzino, da bi prišle v isti tek kot poroke.

Razporoke za leto 1925 so se zvišale za za 20%, če jih primerjamo onim za leto 1924.

Poročilo je bilo poslano trgovskemu departmentu iz floridske uradne statistične pisarne.

Tarifa suspendirana v južnem Missouriju.

St. Louis. — Od 17. januarja do 17. maja je bila uradno suspendirana tarifa rudniških prevoznin v južnem Missouriju.

NAVAL NA STAVKUJOČE V WAUKEGANU

Stavkokazi hodijo oboroženi z raznim nevarnim orodjem. — Čas je, da bi policija pobrala te nevarne ptičke in jih vtaknila na varno.

Waukegan, Ill. — Policija je aretirala več piketov krojaške organizacije Amalgamated Clothing Workers Union pred tovarno tvrdke Granert & Rothschild. Te aretacije govore, da je policija izpremenila svojo taktiko in da se loči od one, po kateri se je ravnala pri prvi stavki, ki je končala z zmago za delavce v mesecu septembru. Sedanja stavka je bila odrejena dne 8. decembra, ker se tvrdka ni ravnala po pogodbi, ki jo je podpisala in tako jamčila s svojim podpisom, da ji je pogodba sveta. Od 85 uslužbencev jih stavka 67.

Policija je večkrat preiskala stavkarje. Te preiskave so dognale, da so stavkarji popolnoma neoboroženi, medtem ko so privatni stražniki, ki jih je najela tvrdka bili oboroženi s samokresi in železnimi plinskimi cevmi, da pobijejo na tla z njimi stavkujoče delavce in delavke. Pri Frank in Gazella Adamsu, ki sta profesijonalna stavkokaza, so našli železo za lotanje in kos plinske cevi. Te reči sta imela zavite v kos starega časnika.

Stavbinski delavci v Waukeganu, ki povprečno zaslužijo po dvanajst dolarjev na dan, so pričeli aktivno podpirati stavko, ko so izvedeli, da se je izkušenemu delavcu v tovarni za obleko plačalo samo 66 centov za pol dne dela. Neki drugi izučen delavec je za dva dni dela prejel pri tej tvrdki $1.69. Državni pravdnik je prejel veliko pritožb zaradi pridržane mezde.

Stavkarji zahtevajo zaprto delavnico, 44 ur dela v tednu, za čezurno delo čas in pol in nepristranskega razsodnika, da sodi pri mezdnih vprašanjih, kadar gre za splošno povišanje mezde.

Produkcija premoga v Nemčiji zvišana

Primerjanje prejšnjim produkcijam zadnjih let.

Berlin. — Produkcija premoga v Nemčiji se je povišala v mesecu novembru, če se jo primerja oni lanskega leta za isti mesec.

Meseca novembra prošlega leta je znašala nemška produkcija premoga 13,500,000 metričnih ton; leta 1925 pa je za ravno isti mesec znašala le 11,189,-467 metričnih ton premoga.

Izvoz nemškega premoga za mesec november prošlega leta je znašal 2,900,000 metričnih ton, uvoz premoga pa je znašal 69,-000 metričnih ton. Leta 1925 pa je uvoz znašal celih 626,777 metričnih ton premoga.

Zmanjšanje uvoza premoga v Nemčijo pripisujejo dejstvu, da ne izvaža Anglija nikakega premoga v inozemstvo zadnje leto, ker je imela generalni in pa večmesečni rudarski štrajk. Zadnje čase pa je bilo zopet opažati, da so pričele uvažati britske trgovske ladje premog v Rotterdam in druga nemška pristanišča, kar bo zopet povzročilo, da bodo cene premogu padle na črto predstavkovne dobe.

Skušajo odpraviti omejitev medicinskih likerjev.

Washington. — Pred kongresno zbornico je predloga, ki želi amendment k prohibicijskemu zakonu, da bi se ne smelo omejiti medicinske predpise, tikajoče se vsakoršne opojne pijače.

Angleži v Hankovu so kapitulirali

Britska kolonija v velikem kitajskem mestu se je podala kuomintangski armadi. Kitajski revolucijonarji so razorožili Angleže.

London, 6. jan. — Vse vesti o padcu angleške kolonije v Hankovu na Kitajskem so potrjene. Britski prostovoljci, ki so imeli braniti kolonijo, so bili včeraj razoroženi. Iz Šangaja poročajo, da so britski zastopniki odredili, da morajo vse angleške žene in otroci zapustiti Hankov, Kiukiang in Ičang; vsi moški naseljenci v Hankovu so zbrani na obrežju reke Jangtse, kjer se nahajajo britske bojne ladje.

Hankov, Kitajska, 6. jan. — Angleška kolonija v Hankovu je včeraj kapitulirala pred kitajskimi revolucijonarji. Banke, prodajalnice in parobrodne pisarne so zaprte. Kolonija je pod kontrolo kantonskih čet in stavkovne straže kulijev opravljajo policijsko službo. Na občinskem poslopju, ki je tudi zaprto, vihra kitajska revolucijonarna zastava.

Brez malega vsi angleški prebivalci so odšli v francosko kolonijo, toda generalni konzul Goffee je pozval svoje rojake, naj se pripravijo na ukrcanje na bojne ladje. Angleški trgovci ljuto kritizirajo konzula, ki je odredil kapitulacijo brez oboroženega odpora. Kitajski oblastniki so zajamčili Angležem, da ne bo ropanja v opuščeni koloniji.

Kapitulacija je sledila velikim demonstracijam kitajskih delavskih unij, ki so se začele v nedeljo. Unije so odredile protestne demonstracije proti Angležem radi njihove carinske politike, ki je ne odobrava ljudska stranka. V torek je več tisoč kulijev invadiralo kolonijo. Konzul je poklical pomorščake z bojnih ladij na obrambo in poleg tega je bila med naseljenci organizirana oborožena garda. Kitajski poveljnik v mestu je pa obvestil konzula, da mu ne more garantirati varnosti, če Angleži oddajo samo en strel. Konzul je izprevidel, da so kolonisti preslabi; poslal je vojaka nazaj na bojne ladje in prepustil kolonijo varstvu kitajskih čet.

Protestno gibanje kitajskih delavcev proti Angležem je v teku tudi v Kiukiungu, Ičangu in Šangaju. Revolucijonarji zahtevajo, da mora biti konec angleške plovitve na reki Jangtse.

Kriza v angleški vladi radi Rusije

Zunanji minister Chamberlain je zagrozil z ostavko, če se večina kabineta odloči za prelom s sovjetsko Unijo.

London, 6. jan. — Angleški kabinet je pocepljen radi odnošajev s sovjetsko vlado v Moskvi. Kolikor se je danes izvedelo, so vsi ministri, izvzemši premijerja Baldwina in zunanjega ministra Chamberlaina, za takojšnji prelom z Unijo sovjetskih republik radi situacije na Kitajskem.

Winston Churchill in lord Birkenhead, voditelja večine, odločno zahtevata, da Velika Britanija pretrga diplomatične vezi z Moskvo iz razloga, ker je po njunem mnenju moskovska vlada zanetila civilno vojno na Kitajskem, katera zdaj ogroža angleške interese v kitajskih pristaniščih.

Do preloma bi bilo prišlo že pred več meseci med stavko rudarjev, toda Baldwin in Chamberlain sta to preprečila. Chamberlain je tudi zdaj emfatično proti prelomu z Rusijo in na njegovi strani je zunanji urad. Angleški skrbnik poslov v Maskvi je sporočil, da bi bil prelom zelo slaba poteza, katera bi Angliji več škodila kot koristila.

Chmaberlain je te dni zagrozil, da prej poda ostavko kot podpiše noto preloma z Rusijo.

SENATOR REED JE ODPRL BITKO PROTI SMITHU IN VARU.

Namignil je, da nastopi proti njima.

Washington, D. C. — Senator Reed iz države Missouri, ki je predsedoval senatnemu odseku, za preiskavo kampanjskih skladov, ako ne diše po korupciji, je naznanil, da bo skušal preprečiti sprejem poverilnice, da sta Frank Smith iz Illinoisa in Vare iz Pennsylvanije izvoljena za senatorja.

Ko je bil Nye iz Severne Dakote imenovan senatorjem za kratko dobo, je Reed predložil senatu resolucijo, da se Nyejeva poverilnica izroči odseku za verifikacijo, da jo preišče in o nji poroča. Takrat je dejal, da želi, da se odslej naprej tako ravna s poverilnimi listi.

Nyeju je bil vstop dovoljen in nato je Nye prisegel.

Urgirajo predsednikov navalni program

Kongresnik French proti temu, ker bi antagonizirala ostale narode. Dovolj ruševcev, premalo križarjev. Hočejo graditi vodljive zrakoplove.

Washington, D. C. — Kongresnik French iz Moskve, Iowa, je odločno proti vsaki pomnožitvi vojnega brodovja ameriškega. On pravi, da bi tako postopanje dalo le slab zgled ostalim narodom. Ni pa zanikal, da bi Amerika ne smela imeti prav tako močno mornarico kot ostale velesile. Toda tako početje pa bi kljubtemu napravilo antagonizem med ostalimi narodi.

Drugi kongresniki so pa bili za predsednikov program, da se pokaže ostalim narodom, da smo lahko brez velike armade ali mornarice. Še več pa jih je, da Amerika še celo nakriljuje druge narode v navalnih in armadnih ozirih.

Tako je bil kongresnik iz New Havena, Conn., zato, da se zgradi več križark, ker rušilcev ima Amerika že sedaj dovolj.

Nekateri so pa povdarjali, da se mora Amerika podvižati in hiteti graditi vodljive zrakoplove, da ne bo ostajala za Evropo. To je že sedaj še preveč vidljivo, so dejali.

Resnica je, da ima ameriška mornarica veliko manjšo silo kot pa britska ali japonska mornarica.

JAPONSKA BO ELEKTRIFICIRALA ŽELEZNICE.

Načrt za električne centrale; tri projekti za leto 1929.

Tokijo. — Japonska vlada ima v načrtu elektrificirati delno železnice. Trgovski department je prejel tozadevno poročilo direktno iz Tokija. Toda to delo se prične šele leta 1929, ker vzame veliko časa, da se naredi uspešne načrte ter da se postavi električne centrale.

Sprva bodo rabili električne lokomotive samo za osebne vlake potem, ko se finance zboljšajo, pa tudi za tovorne. To delo elektrificiranja železnic na Japonskem se bo polagoma nadaljevalo z leti, dokler ne bodo vse japonske železnice elektrificirane.

Električna centrala v Šinanogavi bo stala nad 58 tisoč jenov.

COOLIDGE NI MOGEL UTIHNITI TISKA

Pridiga njegovega mističnega glasnika je ujezila vse časnikarje: radikalne, liberalne in konservativne.

Washington, D. C. — (F. P.) Predsednik Coolidge je ponesrečil s svojo drzno potezo za utihnenje časnikarjev, ki jo je kdaj kateri najvišji uradnik Združenih držav s predavanjem časnikarskim poročevalcem po svojem mističnem glasniku hotel naprtati. Poizkus, da tisk dežele vse odobri, kar on podvzame v latinski Ameriki, na Kitajskem ali v Evropi, je podžgal radikalna, liberalna in konservativna uredništva. Zdaj se pričakuje, da Coolidge umakne na eni ali drugi način svoje besede.

Popoldne pred Novim letom so šli časnikarji v Belo hišo in čudili so se, da jim je "glasnik" pridigal o njih dolžnosti. Povedal jim je, da naj razlože zunanjemu svetu, da ima washingtonska vlada podporo vsega naroda za sabo v njeni politiki. Ta izjava je bila napravljena vpričo trpke diskuzije med časnikarji in državnim departmentom zaradi departmentovega zanikanja faktov, ki se nanašajo na vpad v Nikaragvo, tam ustanovljene cenzure in zaradi protestov, ki so dospeli zaradi tega vpada. Tisk ni trdil, da je Kellogg lagal, ampak priobčil je izjave obeh strank in je prepustil javnosti, da sodi med dokumentarno evidenco in Kelloggovo besedo.

Prvi januar letošnjega leta se je bližal in tako je prišla sugestija, da časnikarji cenzurirajo samega sebe, kajti v veljavo so stopili v Mehiki oljni in zemljiščni zakoni, proti katerim je Kellogg protestiral in grozil zaman. Administracija je najbrž pozabila, kako je tisk obračunil z Woodrow Wilsonom, ko je hotel prikriti svoje lastne avtokratične čine, je mislila, da bodo velebizniško časopisje in njegovi posnemalci še v e s e l i, da lahko potlačijo neprijetne novice, ki so posledica njenih imperijalističnih zmot. Zgodilo se je narobe in newyorški listi so odklonili na način, da se je nahajala še v slabejši poziciji, v kakeršni je bila.

Kongres je pričel zborovati dne 3. januarja. Senator Wheeler iz Montane je predložil resolucijo, ki je izrekala, da je po volji senata, da se pomorščaki umaknejo iz Nikaragve, ameriške bojne ladje pa zapuste nikaragvaške luke.

Wheeler je v tej resoluciji naglašal postavno izvolitev Salorzana in Sacasata predsednikom in podpredsednikom Nikaragve leta 1924 in kako je vojaška kamarila strmoglavila Salorzana kot predsednika in kako je Kellogg priznal Adolfo Diaza za predsednika Nikaragve, dasiravno ni bil nikdar legalno izvoljen. Wheeler je dalje izjavil, da Diaz ne more vzpostaviti stalne vlade v Nikaragvi brez pomoči ameriških pomorščakov in ladij. Dalje je izjavil, da liberalne sile niso nikdar ogrožale ameriške lastnine in ameriških življenj.

Kellogg je istega dne odpovedal svoj intervju s časnikarji. Bil je preobložen z delom, da bi mogel sprejeti časnikarje. Tako je povzročil, da javnost ni mogla dobiti oficijelnih informacij o dogodkih v Nikaragvi, Mehiki, na Kitajskem in drugje.

Antracitna produkcija v božičnem tednu znižana.

Scranton, Pa. — Državni rudniški department poroča, da je bila produkcija trdega premoga v božičnem tednu znatno znižana.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) $5.00 na leto, $2.50 za pol leta in $1.25 za tri mesece; Chicago in Cicero $6.50 na leto, $3.25 za pol leta, $1.65 za tri mesece, in za inozemstvo $8.00.

Naslov za vse, kar ima stik z listom:

"PROSVETA"

2657-59 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada $5.00 per year; Chicago $6.50, and foreign countries $8.00 per year.

MEMBER of THE FEDERATED PRESS"

138

Datum v oklepaju n. pr. (Dec. 31, 1926) poleg vašega imena na naslovu pomeni, da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Pomovite jo pravočasno, da se vam ne ustavi list.

ZAKONITI OSEMURNI DELAVNIK ZA DELAVKE V ILLINOISU.

Država Illinois še nima zakonitega osemurnega delavnika za delavke. Podjetniki smejo po zakonu izkoriščati delavke še po deset ur dnevno ali sedemdeset ur v tednu.

Postavodajci so imeli veliko časa, da so ga tratili s predlogami za ustanovitev državne policije, s prohibicijo in drugimi takimi vprašanji, ki nimajo za delavstvo nobene vrednosti. Na delavke niso mislili od leta 1911, ko je legislatura napravila zadnje izpremembe glede delavnega časa za delavke, in najbrž ne mislijo tudi sedaj.

Ta mlačnost zakonodajcev je povzročila, da so se žene same spomnile, da opominjajo zakonodajce, da store nekaj, kar bo hasnilo delavkam.

Ženske organizacije kot Ženska strokovna unijska liga, Liga volilk v Illinoisu in druge, so izvolile skupen odbor, da apelira na zakonodajce, da predloži državni legislaturi zakonsko predlogo, ki določa samo osem ur dela za delavke v državi Illinois.

To gibanje pokazuje, kako šepa socijalna zakonodaja v vseh državah. Za delavke je bil priznan zakoniti desetурni delavnik, ko so organizirane delavke izvojevale že osemurni delavnik. Zdaj so si organizirane delavke izvojevale že pet dni dela ali štirideset ur dela v tednu v marsikateri industriji, in zbornici bo šele predložena predloga, da se za delavke zakonito uvede osemurni delavnik in tako prisili najbolj trmoglave in starokopitne in lakomne podjetnike, da delavke v njih podjetjih delajo le po osem ur dnevno. In ti starokopitni, lakomni in trmoglavi podjetniki bodo zakričali, da morajo bankrotirati, če uvedejo osemurni delavnik v svojih podjetjih. Starine po nazorih, mišljenju in principih jih bodo poslušale, kimale, naglašale in pritrjevale, da pride vsa industrija na boben, če se uvede zakoniti osemurni delavnik.

Kapitalistično časopisje jih bo podpiralo. S pravim veseljem bo priobčilo vsak še tako bedast zagovor desetурnega delavnika in pri tem naglašalo nevarnost osemurnega delavnika za industrijo.

In to je nekaj naravnega. Kajti to je boj in sicer razredni boj za osvoboditev delavstva iz kapitalistične sužnosti. Na eni strani se zberejo vsi zagovorniki in podporniki starega izkoriščevalnega sistema, stebri kapitalizma in branijo vsako najmanjšo koncesijo delavstvu z besnostjo, ki obsede človeka, kadar čuti, da se nahaja v veliki nevarnosti.

Na drugi strani stoji organizirano delavstvo, ki zahteva več svobode, več kruha, več prostega časa za svoj poduk in razvedrilo, več zaščite in varnosti za svoje zdravje itd, da tako gradi temelj za bodočo socialistično človeško družbo.

To organizirano delavstvo podpirajo le oni elementi izven delavstva, ki razumejo, da je vse na svetu podvrženo zakonom evolucije, da bi zadržek razvoja pomenil pogin civilizacije in kulture, pogin človeške družbe same.

Da se ta razvoj v človeški družbi vrši nepretrgoma naprej in brez zadržka, so potrebne delavske organizacije. Iz tega sledi, da so delavske organizacije nositeljice prave človeške kulture in civilizacije. Delavske organizacije se bojujejo za vse, kar je lepega in vzvišenega, in proti vsemu, kar je slabega in grdega, divjaškega in zverskega.

Kolikor bolj se skrajša delavnik, kolikor bolj se širi misel, da moramo vsi delati umsko ali ročno, kolikor bolj človek obvladuje naravo, kolikor dalje prodre v ljudske mase princip, da smo vsi ljudje ustvarjeni z enakimi dolžnostmi in pravicami, toliko bolj postaja človek podoben res človeku—najvišjemu bitju na svetu.

In kadar v človeški družbi prodre princip, da imajo vsi zdravi ljudje enake dolžnosti in pravice, takrat bo človeku ne samo igrača obvladati naravo, ampak prav lahko bo čital v knjigi narave, zakaj se ljudje rode, zakaj žive na svetu in kam odhajajo, pred človekom ne bo nobenih skrivnosti, vse uganke bodo zanj umljive in razvozljane.

Uničevanje slovenske kulture

Po večeru, ko so hoteli fašisti uničiti na en mah vse kulturne ustanove Slovencev v Gorici, po težkih urah, ko je visela grožnja smrti nad nekaterimi našimi ljudmi, je nastala tišina, in zdelo se je, da je življenje planilo v svoj stari tir. Vendar v resnici ni tako. Vihar tiste noči je bil samo preludij tihe poplave, ki je zajela naše kulturno življenje. Trgovski dom so na čuden način vzeli v najem. Društvo "Mladiko" so še na bolj čuden način spodili iz svojih prostorov. Zvezi prosvetnih društev so namignili, da naj bo lepo tiho, kakor da je več ni. Posledica razbijanja ni ječa in sodba za tiste, ki so razbijali, ampak še enkrat obsodba tistih, ki so trpeli ogromno škodo. Dne 4. novembra je bila razrušena na nasilen način vrsta lokalov; kar je ostalo, pa skuša zatreti oblast na "postaven" način.

Naša društva drugo za drugim razpuščajo. Navajamo jih nekaj, ki so jih razpustili v par dneh:

Telovadno društvo v Idriji.
Izobraževalno društvo v Idriji.
Katoliško prosvetno društvo v Vipavi.
Odsek zveze prosvetnih društev v Vipavi.
Prosvetno društvo "Prešeren" v Šempetru.
Čitalnica v Vrtojbi.
Prosvetno društvo v Vrtojbi.
Sportni klub Jadran v Vrtojbi.
Bralno društvo Sloga v Št. Vidu.
Slov. kat. izobraževalno društvo, Št. Vid.
Bralno društvo Tabor, Lozice.
Čtalnica, Podraga.
Slov. kat. izobraževalno društvo, Podraga.
Ženski krožek v Kobaridu.

Novo ustanovljeno društvo v Renčah.

Med tem, ko to pišemo, so gotovo tudi že raznim drugim zadrgnili življenje. Poleg tega so morala nekatera naša društva kar sama od sebe ustaviti delovanje. Kaj pa hočejo? Ali naj se borijo proti višji sili? Oblasti zaplenjajo naše knjižnice po deželi, ki jih je ljudstvo s težavo znosilo skupaj. Kjer pa društev niso razpustili in tam, kjer bi bilo tiho domače delovanje še mogoče, so pa orožniki, ki na svojo roko zatrejo vsako društveno delo, plenijo časopise in knjige in branijo imeti večerne društvene sestanke.

Da, cavaliere Anza je lahko ponosen. V dobi njegovega poslovanja v Gorici se je dogodilo sramotno dejanje pustošenja slovenskih lokalov, ob enem pa si lahko napiše kot svojo veliko zaslugo, da je z vso naglico in z vsemi mogočnimi sredstvi pomagal uničevati slovensko kulturo v Julijski Krajini. Uničevanje naših kulturnih dobrin je vandalsko pustošenje, nevredno sinov velikega naroda in zgodovina bo taka dela sodila z zaničevanjem.

Cavaliere Anza si je upal tudi reči, da naj Slovenci v Gorici Boga zahvalijo, da jim je toliko rešil, da se kaj hujšega ni zgodilo! Celo dobesedno se je izrazil, da je Slovence oblast še preveč ščitila. In to govori človek, ki bi moral skrbeti, da bi se niti enemu državljanu niti en las ne skrivil!

ZAMORCI LAHKO VOLIJO NA JUGU.

Tako izjavlja senator Caraway.

Washington, D. C. — Senator Caraway iz Arkansasa je izjavil, da zamorci lahko volijo v Arkansasu, ako žele voliti, ko je razpravljal o očitkih senatorja Reeda iz Pennsylvanije in senatorja Mosesa iz New Hampshira, da zamorci nimajo volilne pravice v južnih državah. Caraway je dejal, da Reed in Moses grozita južnim senatorjem s "kaznovanjem", ker nočejo glasovati, da bi sedela Vare in Smith v senatu. Temu je dodal, da demokratje ne bodo nikdar glasovali za Vara in Smitha.

Brazilija povišala davek na uvoz.

Washington. — Brazilska vlada je naznanila, da je povišala davek na gazolin, avte in dele avtov.

General Dalton za vladno kontrolo brodovja

Je izjavil pred senatnim komitejem.

Washington. — Vladna uprava American Merchant Marine brodovja naj ostane vladna last, je bil glavni cilj generala Daltona, ko je bil poklican pred senatni odbor za brodovje. On je urgiral in priporočal senatnemu komiteju, naj še na dalje operira svoje brode ter naj jih nikar ne da v roke privatnih interesov. Dalton je dejal, da vladna kontrola brodovja da boljšo službo, ker ne skrbi samo za mastne dobičke kot to delajo privatni interesi.

Pred senatom je sedaj tudi načrt, da se proda ameriško vladno brodovje privatnim družbam.

Generala Daltona je senatni odbor vprašal, če bi ne bilo potrebno spremeniti sedanji mornariški zakon, ako že nadalje ostane brodovje last vlade. Dalton je dejal, da bi bilo to umestno, ako bi se sedanji zakon in načrti izkazali nepravim. Spremenil naj bi se tako, da bi lahko vlada operirala to brodovje kot bi ga vsaka privatna družba. Ameriško ljudstvo, pravi general Dalton, je pripravljeno podpirati vlado, da si ohrani lastništvo svojega brodovja pod vladno kontrolo. Na ta način bo tudi American Merchant marine uspevala. Edino narodno lastništvo brodovja nam zagotovlja dobro službo in postrežbo.

Tako je mnenje Daltona. Tako je tudi mnenje več drugih izvedencev, ki se zavedajo, kaj bi pomenilo, ako se proda brodovje privatnim grabežem. Ti zadnji bi skrbeli samo za svoje žepe ne pa za ljudske interese.

Vlada bi morala lastovati in obratovati tudi vse druge javne naprave, ki služijo splošnemu ljudstvu. Potem bi imeli splošno boljšo upravo. Ker pa je vlada povečini v rokah magnatov in drugih denarnih kraljev, se pa ti na vse načine branijo, dati vladi — ljudstvu — kar mu gre. Ako bi imeli ameriški delavci in farmarji v vladi svoje zastopnike kot jih ima denarna mošnja, tedaj bi se vse to lepo tudi dejansko vršilo. Dobiček bi želi vaj; sedaj pa ga žanjejo samo nekateri.

Deset milijonov za uničenje mrčesa

Predlogo podpira tajnik kmetijstva.

Washington. — Kongresnik Purnell iz Indiane je predložil predlogo v kongresni zbornici, ki zahteva, da se da kmetijskemu tajniku na razpolago deset milijonov dolarjev, s katerimi naj uniči in zatre koruzi škodljivi mrčes.

Denar naj bi se razdelil v države, kjer pridelujejo koruzo. S tem denarjem naj bi se pomagalo organizacijam ali pa posameznikom, ki skušajo uničiti tega neljubega farmarskega prijatelja.

Ta vsota desetih milijonov dolarjev zgleda na prvi pogled zelo velika, toda če premislimo koliko bi se dalo na ta način prihraniti farmarjem, tedaj bi prav gotovo rajali drugače. Ta mrčes uniči na milijone dolarjev vredne koruze, je dejal Purnell. Njegovo predlogo podpira kmetijski tajnik. Kakor vse izgleda, bo tudi skoro gotovo sprejeta, četudi ji bodo malo postrigli peruti.

Francoski polet okrog Atlantika.

Pariz, 6. jan. — Dva francoska vojaška letalca se pripravljata na polet čez vsa obrežja Atlantskega oceana v Evropi, Afriki in Južni ter Severni Ameriki.

Izgredi na Sumatri spet potlačeni.

Padang, Sumatra, 6. jan. — Nizozemske oblasti poročajo, da je vojaštvo potlačilo vstajo na zapadnem obrežju Sumatre in 267 vstašev — nazivajo jih komuniste — je bilo aretiranih.

ZDRAVSTVO

Žveplo zoper sladkorno bolezen.

—Iž Berna poročajo: Predstojnik bernskega farmakološkega instituta dr. Buérgi je skupno z dr. Gordonovom razkril, da žveplo zamore zmanjšati vsebino sladkorja v krvi. Poskusi na živalih so z vso gotovostjo dokazali, da žveplo povzroča pomnoževanje sladkorja v jetrih in da pod učinkom žvepla pojemajo razkrajanja v organizmu. Isto velja tudi za človeka in je torej ljudem, ki bolehajo na sladkorni bolezni priporočati uživanje žvepla v malih dozah.

Profesor Buergi je znan raziskovalec zdravil. Strokovnjaki menijo, da so njegove navedbe tembolj zanesljive ker izhaja iz novih spisov ameriških avtorjev Abela in Geilinga, ki sta producirala čisti inzulin v kristalnem stanju, da inzulin vsebuje 48 odst. žvepla, po čemur je soditi, da je učinkovitost inzulina v zvezi z vsebino žvepla. O opasnosti zdravljenja z žveplom ne more biti govora pri pravilnem doziranju. Vsekakor pa se mora ta terapija vršiti pod nadzorstvom zdravnika.

Kozmetična kirurgija. V svetovni vojni so se zdravniki vadili presajati kožo, lase, vdevati koščene, kovinske, slonokoščene plošče, da so prerasle. Svoja izkustva izrabljajo sedaj pri dednih napakah, ki kvarijo lepoto. Ta je za žensko veliko, včasih edino bogastvo, krepko orožje v boju za moža. Pa tudi gledališkim, filmskim igralcem itd. je čedna vnanjost pol uspeha. Na splošno pa zavest, da nismo baš grdi vzbuja veselje, pogum, odločnost. Stritarjeve besede: "Ženska taka ali taka, zala hoče biti vsaka, rada kaj si vtakne v lase ali kaj obesi nase" bi se morale razširiti na vse ljudi. Vsakdo kdo si želi pomagati, če se le da. V mnogih primerih utegne danes poseči zdravnik vmes. Ta je bil še nedavno samo boljša maserka, omejivši se na pipanje kocin ali odpravljanje bradavic. Danes je lečniški kozmetik prevzel resne, tehnično tehtne in težke naloge, ki pa so pacijentu prava igrača. Pred vsem gre za odpravo patoloških pojavov na primer škrbasta ustnica (zajčja), ptoza, t. j. padanje očesnih vek, rak na koži, žile krčnice, velike rdeče lise, tolste nabrekline, kladivast palec na nogi, zrnate bunke, bolezni za mehtom itd. Tudi neznatnejše indikacije, ki pa često na psiho prav slabo delujejo, se dajo s pridom izlečiti kakor: viseča lica, gube na obrazu, čelu, vratu, vejicah, solzni dolci, dvojni obradek, nelepi nosovi, ki pogosto nepravilno poslujejo, grda ušesa, ozki očesni razporki, navzdol obrnjene spodnje veke, neljubke ustne, mahedrave prsi, slabe brazgotine, globoke rupice ob ključnicah i. dr.

Olepševalno ranocelstvo ima za prvo smernico: nikar škodovati! Zareza ne sme ostati vidna, zato naj se naredi kje v lasišču, v nosnici, v kaki naravni brazdi. Izumili so celo skrite šive, podkožne šive; okrog oči pa se sploh ne šivajo rane. Poleg nožic in nožev uporabljajo lišparji tudi elektriko (režočo iskro diatermije), zmrzilni učinek ogljično kisinskega mega (pri bohotnih brazgotinah), rentgenske, radijske, torijske žarke, brizgljo (za maščobo, ki je izpodrinila opasni parafin). Imeti morajo smisel za estetiko (pri pretvorbi nosov, prsi itd.), sočutje za bolnike. Zgolj izjemoma seže po narkozi ali etraki omotici. Najbolj služi proti bolečinam vbrizgavanje novokaina. Vštrcati pa se mora tako, da zdravljencu ne povzroča neugodja. Prizadeto mesto se najprej z etilkloridom (etrom, ki med izhlapevanjem tvori velik hlad) ali z ogljičnokislinskim snegom ohlaja vse dotlej, da se more igla nezaznavno zabosti. Poleg tega je gledati na to, da pacientova okolica ne zapazi zdravniškega posredovanja: obveze, obliži naj se po možnosti ne upotrebljajo.

Plaz ubil 22 ruskih rudarjev.

Moskva, 6. jan. — Ogromen plaz, ki je zdrknil v dolino v Hakasku v Sibiriji, je uničil te dni rudarsko naselbino in ubil 22 rudarjev.

Španska ima velike zaloge srebra

Srebrni rudniki na Španskem operirajo že od leta 1645, pravi poročilo.

Madrid. — Kakor pripoveduje zadnje poročilo, došlo iz Španije v Washington, ima Španska največje zaklade srebrne rude v svojih rudnikih na vsem svetu. Ti rudniki se nahajajo v centralnem delu dežele.

Almaden je mesto, v katerega okolici se nahajajo ti bogati rudniki. Vladno poročilo trdi, da so bili ti rudniki v operaciji še za časa Rimljanov. Španska vlada pa jih obratuje že od leta 1645 naprej.

Srebrna žila leži dva tisoč čevljev globoko pod zemljo. Pravijo, da je sedaj še kakih 40,000 metričnih ton rude živega srebra v teh rudnikih, ki jih poseduje španska vlada. Vladno poročilo dalje pravi, da je ruda osem odstotna, t. j., da se dobi čistega srebra osem odstotkov od nakopane rude.

Poleg omenjenih glavnih rudnikov srebra pa imajo še sledeče province manjše zaklade srebra v svojih rudnikih: Asturia, Badajos, Granada in Valencija.

RAZNO

Uboge deviice! — Ulstrske mladenke so nesrečne: obsojene so na večno devištvo. Zakaj (tako poročajo glasgowski listi) statistika dokazuje, da je med sto nevestami jedva enajst mladenk, ki še nikdar niso stopile pred oltar, ves ostali kader pa tvorijo srečne vdove. Pravijo, da se možje zato raje ženijo z vdovami, ker jim bolje strežejo in tudi bolj razumejo gospodinjstvo kakor neizkušene deklice.

Podoba je, da se tudi pastorji ogrevajo bolj za vdove kakor za razbrzdana mlada dekleta, ki imajo vse drugo v mislih, le resnosti zakonskega življenja ne. Neki pastor je zadnjič celo izjavil raz leco:

"Ne ženite se z dekleti, ki pušijo, tolčejo po klavirju in plešejo charleston! Ljubite žene, ki imejo pripraviti okusno kosilo, ki znajo opravljati hišne posle in cvreti prešičjo mast!"

Bogme, dober nasvet, ki ga velja upoštevati!

Medvojni in povojni otroci. Na Angleškem srednješolske oblasti zadnje čase vedno pogosteje tožijo, da je večina dijakov, ki so bili rojeni po letu 1914., v strahotnem zaostanku napram onim, ki so bili rojeni pred početkom svetovne vojne.

Tako srednješolski profesorji kakor ljudskošolski učitelji soglašajo, da je nivo duševnih zmožnosti današnjih šolarjev znatno nižji kakor je bil še pred dvema, tremi leti. Toda prvi, ki je utemeljil to krizo današnje mladine s trpljenjem in revščino medvojnih časov, je bil Wright, ravnatelj gimnazije v Nottinghamu. Ta je na profesorski skupščini, ki se je pred kratkim vršila v Londonu, izjavil sledečo:

"Nikakega dvoma ni, da je deca, ki je bila rojena med vojno in še celo leta 1919., prišla na svet handikapirana, tako v intelektualnem kakor v fizičnem pogledu. Ti otroci so duševno zaostali zavoljo pomanjkanja, ki so ga morali pretrpeti med vojnimi leti v svoji rani mladosti. Proučil sem dodobra ta interesantni problem in morem z gotovostjo trditi, da slabim uspehom današnjih šolarjev po večini ni vzrok lenoba, nego zaostanek v duševnem razvoju, nad katerim pa so učenci nedolžni. Tak položaj kakor je danes, bo ostal na srednjih šolah še najmanj do leta 1931."

Nuna-milijonarka izgubila milijone.

New York. — Grace Minford, hči milijonarja Lewisa W. Minforda, sladkornega borznega mešetarja, je šla v klošter dominikank v Newarku proti volji svojega očeta. Za kazen jo je razdedil. Minford, ki je zadnji teden umrl, je zapustil dva milijona dolarjev. V oporoki je določil, da njegova hči ne dobi ničesar toliko časa, dokler je nuna.

ŽARKOMET

Perijodično hk-hk-hkanje.

Ruski učenjak Čijovskij pravi, da vojna, revolucije in mentalni izbruhi — reakcija na eni in iznajdbe na drugi strani — izvirajo indirektno iz solnčnih peg, ki se pojavljajo minimalno vsakih 11 in maksimalno vsakih 120 let. Danes smo v minimalni perijodi solnčnih peg.

Solnčne pege so električni viharji na solncu, ki mečejo ogromne valove elektronov na vse strani osolnčja. Na zemljo pljuskajo valovi vsako minuto in povzročajo, da so ljudje "pijani elektrike", po domače povedano. Živci so napeti in čustva prekipevajo. Vse je elektrizirano, vse razdraženo in nekaj je treba početi. Boljši ljudje izrabijo to napetost v revolucijonarnih idejah in izumih, v poeziji, godbi in upodabljajoči umetnosti, drugi pa, ki so pod kožo še barbari — in teh je še večina — se pa vržejo v vojne, krvave prevrate, plesne in spolne orgije ter verske manije.

Čijovskij je morda električno trezen. Na njegovi teoriji je lahko drobec resnice. Svet je nedvomno že 15 let bolj pijan kot po navadi. Celi narodi leže v jarku. Ampak človek, ki gleda na gomazenje človeške družbe iz vseh kotov in na vse plasti življenja, ve, da so vzroki fizičnih konfliktov v ljudeh samih in njihovih družabnih razmerah.

* * *

Vse je zdravo v kapitolu.

V Gorkijevi drami "Na dnu" vzklikne Akter: Napil se bom kakor 40,000 pijancev!

V glavnem mestu Washingtonu je pa bilo v prejšnjem letu aretiranih 19,209 pijancev! — Kdor hoče videti kapitalne pijance, naj gre v Ameriko. Kljub temu so Amerikanci "fajn" ljudje in štirideset milijonov jih upa, da pridejo v nebesa.

* * *

Rešitev uganke iz Terre Hauta.

Pred enim tednom je bila v Žarkometu sledeča uganka: Skupine po petsto in še več ljudi imajo vsaka svojo luknjo, katero vedno mašijo, a čim bolj jo mašijo, tem večja je luknja. Kaj je to?

Odgovor: Cerkveni dolg.

Približno je rešila uganko Kanalja iz Woodwarda, Iowa, ki je odgovorila: Cerkvena bisaga. — J. Makovec in F. Žagar, Barberton, O., sta odgovorila na kratko: Cerkev.

* * *

Vseh nedolžnih dan . . .

Iz Aurore, Minn.: Te vrstice naj razsvetijo pamet našemu g. župniku Jeršetu, ki se je grdo razburil na dan nedolžnih otročičev. Kadar bo v bodoče spet tako razburjen, naj se zmisli na De Sota in njegovih 600 pajdašev, med njimi tudi 12 duhovnov, ki so v letu 1541 mučili in klali Indijance, mlade in stare, da so se mogli potem polastiti njihovega zlata. — Bralka ameriške zgodovine.

* * *

Satira na "brak".

Iz Kansasa: V brak sta stopila g. Mraz in gdč. Burja prejšnji mesec. Ledene tedne sta prebila tukaj, ko so jima pa tla postala prevroča, sta jo odkurila v Alasko.

(Jaz predlagam, da se besedi "brak", po naše zakon, doda še črka "e", da bo "brake". Na ta način bomo mi Amerikanci, ki govorimo slovensko angleščino, imeli nekaj "brekmanov" in "brekmanic".) — Starec.

* * *

Dobra novica iz Mehike.

Senora Revolucija, ki je bila teden dni na božičnih počitnicah, se je vrnila v Sonoro, kjer zopet sedi pri kolovratu in prede take morske kačice, kakršne radi goltajo papeški šmokarji v Ameriki.

* * *

Kontest za kratke prispevke.

5.

Revni Černe deli kutarakim "bravcem" duševno hrano z gnojnimi vilami. — Matija Sakrabolski.

K. T. B.

Ali želiš znati pravilno pisati in čitati slovensko? Naroči si "Slovensko-angleško slovnico", katero je izdala in ima na prodaj Knjižnica Matice S. N. P. J.

Vesti iz Jugoslavije

ZA POMILOŠČENJE TREBUŠČAKOVE.

Ljubljana, 14. dec. — Pravijo, da je tolpa radovedneževv, ki je bila v posesti vstopnic na justično morišče, čakala baje celo noč, da ne zamudi prilike za svoj sadistični užitek ob priliki obešenja Janeza Jarca. A za enkrat je bila vendar prikrajšana za ta lep užitek, ker je bil Janez Jarc pomiloščen.

Prav tako. Janez Jarc, čeprav nasilni morilec, je vendar človek, naš brat, ki ni edino sam kriv, da ne zna brzdati svojih strasti, temu se morda še vse bolj krivi oni, ki niso njegovo voljo in hotenje usmerili k boljšim ciljem. A kdo jih je tega učil?

A še nekdo ječi, trepeče in morda še upa, v justični palači. To je Marija Trebušakova od neusmiljene usode kruto zadeta žena, mati 4 otrok! Uboga žena! Kot neštete pred njo, tako je tudi ona v letih, ko se ji je vzbujal sveti čut materinstva, sanjala o družinski sreči. Zla usoda ji je naklonila moža alkoholika, kar ni žalibog danes nikaka izjema. Strašno, nepopisno težko in žalostno je bilo njeno življenje s tem človekom; zato ni čuda, ako je tudi ona, ki je bila morda tudi pomanjkljivo vzgojena, kedaj podlegla njegovemu vplivu in pozabila na svoje človeško dostojanstvo. Vendar je prestajala tiho, vse te grozne muke ob pogledu na svojo nedolžno deco, trpe molčala celo, ko je mož, sklicujoč se na svojo, po sv. zakonu zajamčeno pravico, zahteval od nje vpričo nedolžnih otrok, grda in perverzna dejanja.

V obupu je končno izvršila blazen čin, hoteč se iznebiti slabega, nasilnega in pokvarjenega moža. Obsojena je bila zaradi tega na smrt na vešalih. — "Sicer bodo ženske mislile, da smejo napraviti z možem kar hočejo." — Tako so sodili porotniki, možje, ki gotovo tudi niso vedno najlepše ravnali s svojimi ženami. Ali je kdo od njih za trenutek pomislil, da se je ona že v naprej spokorila za svoj nepremišljeni čin, v dolgih 16 letih nesrečnega zakona, poleg moža pijanca, nasilneža in razuzdanca? Je li kdo od njih pomislil na njene uboge zapuščene otroke? Kakšen pečat so pritisnili ti najpravičnejši, najmodrejši, na čelo teh ubogih?

V imenu človečanske pravičnosti in uvidevnosti, tirjamo pomiloščenje tudi za to ubogo ženo!

V imenu njene uboge, nedolžne dece, katero je v mukah rodila in vzgojila, v imenu te nesrečne dece, ki naj ne nosi celo življenje v sebi želo zavesti, da jim je mati umrla na vešalah kot zločinka, zahtevamo, da se da še vse bolj nedolžna žena in mati pomilosti.

Zveza delavskih žen in deklet za Slovenijo — v Ljubljani.

D. P.

"RADNIČKE NOVINE" O ENOTNEM NASTOPU SLOVENSKEGA DELAVSTVA.

Centralno glasilo Jugoslovanske socialistične stranke "Radničke Novine" je objavilo o sporazumu med delavskimi frakcijami v Sloveniji naslednji članek:

"Oblastni odbor SPJ v Ljubljani in delavsko-kmečka skupina "Zedinjenje" sta sklenila nastopiti enotno pri oblastnih volitvah v ljubljanski oblasti. To se je storilo, kakor se v protekli času povdarja, v cilju konsolidiranja prilik v delavskem pokretu. Izvršilo se je sindikalno zedinjenje, in prirodna posledica tega je, da pravi del delavstva nastopi enotno tudi v političnem razrednem boju.

Mi pozdravljamo iskreno to združiranje in koncentracijo vseh socialističnih sil, ker je to prvi pogoj, da delavski razred v naši državi pride do onega vpliva, ki mu po njegovi številčni moči in po njegovi vlogi in značaju v gospodarski proizvodnji pripada. Samo potom sindikalnega in političnega grupiranja in zedinjenja na jasnih socialističnih principih more proletariat uspeti v svoji razredni borbi. Duh nepopustljive razredne borbe in jasna socialistična zavest mora prežeti vse delavske razredne organizacije. In kdorkoli s tem soglaša, mora težiti za grupiranjem in koncentriranjem proletarske mase in pustiti na strani vse malenkostne ambicije, ki so proletarski razredni borbi samo v kvar.

Socialistična stranka Jugoslavije nudi vse pogoje, da je ona center, okolu katerega se lahko grupirajo in koncentrirajo vse zdrave socialistične mase. Ona je v tem smislu vedno pripravljena razgovarjati se z vsemi socialističnimi skupinami, katerim je v resnici bilo za zedinjenje vseh proletarskih in socialističnih sil in ne do bolestnih osebnih ambicij in manj.

To dejstvo dokazuje, da je bilo točno ono, kar smo mi stalno povdarjali: da se je namreč skupina "Zedinjenje" v Sloveniji definitivno odtrgala vplivom Živote Milojkovića in da ni hotela po njegovih stopinjah, ki gredo za tem, da se Socialistična stranka likvidira! In če bi bila šla Života Milojković in Stojan Stanković po isti poti, kakor je šla skupina "Zedinjenje" v Sloveniji, namesto da sta poskušala vsiliti se jej kot voditelja, bi bilo to mnogo bolje i za nju i za konsolidacijo prilik v našem srbijanskem delavskem pokretu." D. P.

Rubežni in njih posledice. Kmetje v Lanišču pri Ljubljani so se bili uprli davčnim eksekutorjem in žandarjem ,ki bi jim morali po nalogu finančne oblasti odpeljati poslednjo junico iz hleva, ker niso plačali odmerjenega jim davka. Kako joče in stoče naš kmet pod kruto današnjo davčno prakso, je še vsakomur znano, le naša vlada in naše finančne oblasti se delajo, kakor da bi naš kmet še vedno dobro izhajal. O dogodkih v Lanišču so listi takrat obširno pisali, razprava proti obdolžencem "laniškega upora" je pa ostala skoro neopažena. Na zatožni klopi je sedejo 15 kmetov in kmetic, ki so bili obtoženi, da so napadli financarje, žandarje in gonjače ter jim iztrgali iz rok ugrabljeno živino. Obtoženi kmetje so se korajžno branili in s pikrimi besedami reagirali na očitke sodnikov. Obtoženec Jamnik pravi: Imel sem plačati samo še okrog 1000 Din davka, meni pa dolguje država že več let 15,000 dinarjev za gramoz, ki sem ga na njen račun vozil. Kako naj pa jaz zarubim državo? Obtoženci so se vsi po vrsti pogumno zagovarjali in bičali razmere, v katerih morajo živeti. Ni jih bilo strah ne sodnikov, ne postav, še celo 14letni fant, ki je obmetaval s kamenjem financarje, ni kazal bojazni in je zagovarjal svoje pravo. Obsojeni so bili na zaporno kazen od 10 do 14 dni. Ko se jim je razsodba prečitala, so kričali: "Ali se bojite nas na več obsoditi?" — Ta razprava je pokazala, da plamti v našem kmečkem ljudstvu huda nezadovoljnost in nezlomljiv odporni duh.

Samomorilec pod lokomotivo. Na koroški progi pri studenškem gozdu so našli truplo 60 letnega Martina Lipovnika, tesarja iz Studence pri Mariboru, z zdrobljeno in od telesa odtrgano glavo. Revež je šel očividno v samomorilnem namenu pod vlak.

Senator Johnson urgira večje mornarico.

Washington. — Republikanski senator Johnson iz Californije je v senatni zbornici v svojem govoru silil kongres, naj postavi ameriško mornarico na isto točko moči kot je britska. Povdarjal je, da nas v to silijo ekonomska in trgovska vprašanja. Poleg tega pa nas sili v to sedanji položaj vseh ostalih narodov, je dejal Johnson.

Sprejeti patenti bodo javno objavljeni.

Washington. — Pred kongresom je predloga, ki zahteva, da se objavi javno vsak potrjen patent od vlade. Predloga bo sprejeta.

IZ PRIMORJA

V **Opatiju** so prišli pred nekaj leti neki italijanski menihi. Takoj se je kazal pravi namen njihovega prihoda. Razgrete italijanske glave fašistovsko navdahnjeni gospodje. Zagledali so se v cerkev Marije Anuncijate, za katere gradbo je prispevala tudi rimska vlada, reški škof Sain je šel meniškim poitalijančevalcem na roko z vso hitrostjo in danes je Opatija proglašena za župnijo. V kvarnerski provinci cerkev marljivo sodeluje s fašistovskim potujčevanjem našega življa.

V **Klancu** v Istri so udrli v noči na 8. dec. v cerkev tatovi, ki so razbili tabernakelj, vzeli ciborij in malo posodo za hostijo. Hostije so tatovi deloma razmetali, deloma odnesli. Oropali so krstni kamen in odnesli tri križe. Hoteli so krasti tudi v župnišču pa jih je župnik pregnal.

V **Podgori** pri Gorici so sprejeli v tovarno zopet več delavskih skupin, pa same tujce, domačini ostajajo brez posla, dasi bi prav lahko vršili tako delo, za kakršno so sprejeti drugi!

VAŽNI JAVNI SHODI NA ČIKAŠKEM FORUMU.

V mesecu januarju se bodo obdržavali štirje shodi.

Chicago, Ill. — Čikaški Forum bo obdržaval v mesecu januarju štiri shode v gledališču Erlanger, ki se nahaja blizo vogala Clarkove in Randolphove ulice. Dne 9. januarja bo govoril Sidney Hilman, predsednik organizacije krojaških delavcev Amalgamated Clothing Workers Union o vprašanju: "Ali je za kolektivno pogajanje kakšno nadomestilo?" Margaret Bondfield, članica angleškega parlamenta in delavske stranke, bo dne 16. januarja govorila o vprašanju: "Kakšno ceno ima delavstvo?" Dne 23. januarja govore Otto S. Beyer Jr., Bert M. Jewell, predsednik železniškega departmenta v Ameriški delavski federaciji, in neki predsednik železniške družbe, katerega ime še ni naznanjeno, o predmetu "unijski — ravnateljski zadružni načrt". Dne tridesetega januarja se pa vrši debeta o odprti in zaprti delavnici. Odprto delavnico bo zagovarjal John L. Lovett, ravnatelj Društva michiganskih tovarnarjev, John P. Frey, predsednik Ohijske državne delavske federacije, bo pa zagovarjal zaprto delavnico. Vstopnina je 50 centov za osebo.

BELGIJA USTANOVILA ŠOLO RADIO-OPERATORJEV.

Prva šola te vrste v Evropi.

Brusel, Belgija. — Belgijska vlada je pravkar odprla, kar je znano do sedaj, prvo šolo za radio operatorje. Ti operatorji bodo seveda v prvi vrsti služili vojaškim namenom doma in pa v kolonijah.

Radiotelegrafija je tudi v drugih deželah razvita, nobena druga vlada pa še nima pod svojo upravo šole za radiotelegrafijo. Belgijski parlament je pred kratkim sprejel tozadevni zakon ter dal kontrolo pod ministra za železnice, telefon, pošto itd.

Gre največ zatem, da se izuče praktični operatorji na tem polju.

"Nepoznani vojak" dobi drag spomenik.

Washington. — Vojni tajnik D. F. Davis je pravkar potrdil s svojim podpisom dovoljenje za $50,000 za tekoče leto, da se dokonča spomenik nepoznanemu vojaku. Ta spomenik bo postavljen na narodnem pokopališču v Arlington Cemetery. Sam kongres je dovolil, da se postavi dostojen spomenik nepoznanemu vojaku. Omenjena vsota je samo končna podpora, da se delo skonča; spomenik pa bo stal še veliko več. Gotovo se nepoznanemu vojaku dobro zdi, ko se toliko brigajo za njegove kosti!

Mrtve pošte za praznike je bilo več kot lani.

Washington. — Preliminarni pregled nedostavljenih pisem božičnih praznikov dokazuje, da je 'mrtvih pisem' veliko več kot jih je bilo lani.

Lorenc Kuhar:

PRI VAPNICI

Stari Ardev me je povabil na večer k sebi na kratek čas; kuhal je namreč vapno. Obljubil sem mu z veseljem, ker je bil ravno sobotni večer in sem vedel, da se ob takih prilikah zbere navadno več ljudi skupaj, starih in mladih, ki si pripovedujejo, se smejejo in se šalijo včasi do belega jutra. Po večerji, precej pozno že, sem vrgel jopič na hrbet in sem šel. Pri vapnici so bili že ljudje. Ardev in Zdovčev Miha sta stala pred vapnico, z zavihanimi rokavi in z na oči potegnjenimi klobuki in sta z velikimi burkljami tlačila hosto skozi pečnico, da je pokala in se je drobila; na trati sta pa ležala rjavobradi Tomaž in Čapelnik, mlad fant in zehala. Legel sem k njima in potem smo molče čakali, kdaj končata ona dva svoje delo. Ko je bila jama polna, je Ardev odložil burklje, potegnil izza pasu tobačni mehur iz mačkine kože in si založil čik. Miha se je pa stegnil popolnoma mirno in ravnodušno v tovarišev mehur, pripesel ven šop tobaka in ga zaužil. Potem sta se vsedla k nam in sta žvečila.

"Gre dobro, kaj?" je vprašal Tomaž tjavendan, da bi začel pogovor.

"Dobro, dobro, obok je že mehak," je pritrdil Ardev, "če bo šlo tako naprej, jo bom že v pondeljek zabil."

"Koliko boš pa vdrl zraven?" ga je vprašal Tomaž dalje in pomenljivo pomigal z brado. "Kakih sto kron . . .?"

Ardev se je prijel za glavo. "Ali si znorel?" se je čudil. "Misliš, da ljudje denar trosijo? Še za to potrebno je hudo, veš. Kakih par krajcarjev bo že, da bi pa stotaki leteli od vapnic, to . . ."

"Kaj se boš pačil — hinavec," mu je presekal besedo Tomaž. "Ne laži — saj si le pri vapnicah obogatel."

Nekoliko zmedeno ga je pogledal Ardev, a zameril mu ni; bila sta enih let in poznal ga je predobro, da se le šali. Zatorej se ni zmenil dalje za pikro opazko, ampak je žvečil in pljuval svojo dobo naprej. Utihnil je tudi Tomaž in potem je bil mir. V vapnici je bučal ogenj, da se je treslo ozračje okrog. Zdelo se je, da se trese tudi črni in tihi gozd, ki se je vzdigoval zadaj za vapnico više in više v hrib. Pa ni se tresel, njegovi mladidasti smeli vrhovi so nepremično štrleli v zrak, tiste temno-zelene, goste in težke veje so visele navzdol in niti najtanjše sesuljice se niso gibale; nekaj mirnega, veličastnega je bilo v njem. Ko človek to opazuje, mu postane nekako čudno pri srcu, neumljivo, skoraj bi rekel strah in nehote se začne ogledovati, ni li kak prijatelj v bližini. To je menda občutil tudi Miha, da je jel hrkati in vstajati. Pristopil je k pečnici, pripognil se in pogledal v jamo.

"Gori ko v peklu," je vzkliknil in se zravnal. Potem je počenil na trato k Čapelniku in ga jel obračati. "Ali spiš, he!" mu je trobil na uho in ga tresel.

"Miruj vendar," je dejal Čapelnik zehaje in se ga skušal oprostiti. "Kaj hočeš?"

"Hočem, da bomo govorili in ne spali, sicer bo predolgčas."

Čapelnik se je dvignil na trati, oklenil se z rokama kolena in se zagledal v tovariša.

"Miha!... je dejal čez čas važno in s povdarkom.

"Kaj?"

"Ti si tepec, velik osel si."

"Zakaj?" se je čudil Miha. Ni vedel in znal razložiti teh besed.

"Zato, ker služiš, ker si hlapec."

Kakor okamenel je zijal Miha in bulil z očmi. Ni vedel, ali je tovariš tako predrzen, ali se le šali.

"Ni ti treba zijati v mene," je nadaljeval Čapelnik. "Ampak osel si, to ti povem še enkrat, ker služiš in pomagaš bogatemu. Fej!" in z zaničevanjem se je obrnil vstran.

Ardev in Tomaž sta se namuzavala, jaz sem pa gledal od strani in čakal, kaj bo. Miha se je zvijal sem in tja in si ni vedel pomagati. "— da bi bil neumen, ker služim," je godrnjal in mislil, kam, kam meri vse skupaj. A Čapelnik ga ni niti poslušal. Zagledal se je kvišku in opazoval jasno, zvezdnato nebo.

"Koliko že imaš na mesec tam doli?" je vprašal mimogrede, ne da bi trenil z očmi od zvezd.

"Devet goldinarjev," je odgovoril Miha pokorno, kakor na povelje.

"Devet, hahaha!" se je zasmejal Čapelnik košato in zasmehljivo, da je odmevalo po goljavi tja do gozda. "Za devet goldinarjev na mesec mu niti žvižgam ne. Petnajst, dvajset, če že hoče — pa še ne. Svoboda je več vredna kakor tisočaki. Miha, ali ti ni nič žal za prostostjo, ki jo vživam na primer jaz?"

"Kaj mi bo, saj nisi bolj svoboden, kakor jaz. Nedelje in noči imam pa itak proste."

"Kaj nedelje in noči, to ni nič. Poglej mene. Sredi dela se lahko vsedem, tudi ležim lahko celi dan in ne more mi nihče nič. Če pijem cel teden, je nazadnje moja škoda, če stradam, tudi a komande ne poznam. Ti pa krempljaš in vlačiš tiste koše, pa še poslušaš jih po vrhu. Pojdi k meni v les in se izuči tesarstva, boš pa v treh, štirih dneh lahko zaslužil devet goldinarjev."

"Ne maram," je odvrnil Miha in pljunil iz ust zgrizeni, suhi čik. "Enkrat sem si spremenil, pa mi je bilo potem še slabše. Tako hudo pa tudi ni, kakor ti misliš." Oba bi še bila rada govorila, toda Miha je moral iti k vapnici. Z Ardevom sta smukala drva v jamo, tako urno in gibčno, da bi nihče ne prisodil takim okornim dedcem. Ko se je eden pripognil k stogu po poleno, se je drugi dvignil in je zagnal v ogenj. To je trajalo tako dolgo, da je stoga zmanjkalo. Potem sta se vrnila spet počivat.

"Miha! Kam pa deneš ti svoj denar?" sem vprašal jaz, da sem tudi nekaj rekel.

"Zapijem ga."

Tako jasno, odkritosrčno mi je odgovoril, brezbrižno, mogoče lahkomiselno, da sem se čudil.

"Ali bi ne bilo boljše, ko bi malo hranil?" sem skušal prigovarjati dalje.

"Nauki," me je zavrnil in nevoljno stresel z glavo. "Učiti me ni treba, sam vem, da ne delam prav, toda pomagati si ne morem, ker sem lump. Lumparija je neumnost, ali ni tako, Tomaž?"

"Je, in še velika," je pokimal ta. "Včasi, ko sem bil mlad, nisem vedel, a zdaj vem in občutim."

"Jaz pa dobro vem in se popolnoma zavedam svoje napake, pa zapijem vse. Že petnajst let delam tako in poženem zaporedoma vse. Na stara leta bi ta denar potreboval, to vem, tako me pa čakajo občinske gare, na te me bodo naložili in potiskali me bodo po hlevih. — Nocoj bom zaslužil dve kroni, toda zapil jih jutri ne bom. Čakal bom z njimi do prihodnje nedelje, da se bo nabralo še malo mesečine in šele potem bodo šli po grmovju. Sem pač pijanec."

"Ali ti ni žal za denarjem?" ga je opomnil Ardev.

"Kaj mi bo žal," je dejal Miha mračno in zamahnil z roko. "Zadremal bi — —!" si je zaželel polglasno in umolknil.

Čapelniku se je zdelo za malo, da se Miha kesa in se je jel posmehovati.

"Cela kveka si, Miha! Prej piješ, pridušaš se, tolčeš po mizi, potem se pa kisaš in točiš babje solze," se mu je rogal. "Poglej mene! Zapil sem morda že več, kakor ti, pa si zavoljo tega nikoli ne težim srca. Saj sam tako hočem. Ni mi žal za denarjem, ker vem, da bom zaslužil druge. Grem v gozd, se malo zasučem, pa je desetak tukaj. Sem pa še mlad in dočakal bom še, da bom nosil tisočak v žepu in na stara leta me ne bodo vlačili po hlevih, kakor Miho. — Ampak danes je res žalostno. Jutri bo no na vasi in jaz nimam ne krajcarja ne. Drugi bodo plesali in vriskali, jaz se bom moral pa skrivati doma. Eh kaj!"

Utihnil je, potegnil klobuk postrani in si zažvižgal pesem, da bi si s tem pregnal pusto otožnost.

"Bahač!" je siknil Tomaž skozi zobe, Ardev je pa mislil svoje! V mladih letih je bil on ravno tak lump; osem sto je podedoval za očetom, ali v dveh letih je bil z njimi pri koncu, zlil jih je po grlu in zmetal po kegljišču. Potem se je oženil in tedaj se je spreobrnil. Kuhal je pridno vapnice in tesaril po lesovih. Potem je kupil bajto, čez nekaj časa pa jo je zamenjal z večjim posestvom. Vapnic tudi zdaj ni pustil, doma so delali žena in otroci, on je hodil za vapnicami. Postal je bogat, postal je že tudi star. Posestvo je pred kratkim izročil sinu in si izgovoril masten preužitek. Mirno in pokojno bi mu lahko potekalo življenje na stare dni, toda ni se upokojil. Začel je delati še pridnejše in varčevati, da so se ljudje čudili in mu kazali roglje. On je pa dejal: "Vapnic pa ne pustim, saj sem še močan in krepak!"

Iz tihih misli nas je vzbudil visok in oster pisk, ki se je ponavljal sem od gozda in se izgubljal nekje v noči. Nekdo je piskal na "list", na ta priprosti inštrument, narodne pesmi. Nekateri so v tem umetniki in ti piskajo take melodije, da se boš čudil. In če pridejo skupaj trije, štirje taki in se vstavijo, to je krasno. Vedeli smo, da nekdo prihaja in res se je prikazala tam na trati pred smrekami fantovska postava.

"Oho! Lobasov Lojz!" je zaklical Čapelnik veselo in ploskal z rokama. "Kodi pa lazis? Povej, povej, ali te hrbet nič ne boli. Kakor pravijo, te je tisti dedec precej naklepal po njem." Nismo se mogli vzdržati in zasmejali smo se na glas. Vsi smo vedeli, da ima Lojz ljubico, Žerjavovo Micko in njen oče ga je zadnjič zalotil, da se je ravno plazil skozi vrata v vežo, in ga z nekim toporom nahrpal po grbu. Čapelnik se mu je režal najbolj zaničljivo in škodoželjno.

"Kaj pa, da si mu držal, haha!" se je krohotal, "jaz bi mu vrnil, da bi ponoči nikoli več ne prilezel iz postelje. Daj, daj mu jih enkrat po čelu."

"Nočem!" je rekel Lojz in se smehljal njegovim zbadljivkam. "Zmeljem ga res, ali to vendar ne gre, da bi ga pretepal v lastni hiši. In še pri Micki bi prišel ob kredit, za očeta bi se vendar potegnila. Rajši grem proč in potrpim."

"Pa odpustil bi mu jaz ne. Ob priliki bi mu jih vseeno vrnil," je menil Čapelnik vnovič.

"Kako to, da te je dobil zraven?" je vprašal Ardev z zanimanjem. "Ali hodi ponoči pazit, ali kaj?"

"Da, pazit hodi. Vedno strižе z ušesi in sliši vsak šum. Ne vem, kdaj neki spi."

"To je čudno!" je dejal Tomaž in zmajeval z glavo. "Ardev pomisli, ta Žerjav je tak. Se še kaj spominjaš, kak je bil včasi? Niti kvaterni teden ni imel miru in je rogovilil okrog. Veš, kakšne smo uganjali — midva in on okrog pri kmetih? No, sam se je najedel vsega do sitega in zdaj se mu studi to, kar je včasi najrajši imel."

Toda Čapelnik še vedno ni mogel mirovati.

"Praviš, da bi prišel pri Micki ob kredit, ako bi se staremu ne pustil lasati?" je jezikal dalje. "Povem ti, da si že itak ob njega. Tebi hodi nekdo v škodo. Micka ima rada drugega in ima tebe za norca."

"Ah, kaj si boš izmišljal. Ne naplahtaš me ne," se je delal Lojz neverjetnega, a se mu je vendar poznalo na obrazu, kako je to vplivalo nanj.

"Kaj se ti bom lagal," je nadaljeval Čapelnik resno. "Mislil sem, da ti je že znano, saj vsi ljudje tako govore."

"Torej res?" je dejal Lojz prepaden.

"Res!" je izjavil Čapelnik in skušal udušiti smeh, ki mu je hotel bruhniti na dan.

"Kdo je tisti?"

"Nihče, nihče!" je povedal Čapelnik resnico in se smejal na ves glas, ker je tako lepo speljal tovariša na led. "Ti vse prerad verjameš, Micka je že tvoja. — Toda, kam si namenjen nocoj?"

"Saj veš," je dejal Lojz razveseljen. "Pojdi z menoj."

"Grem, če mi posodiš pet kron do prihodnje nedelje. Tedaj ti jih vrnem."

"Dobro, dobiš jih jutri pred mašo. — Pojdiva."

Čapelnik je vstal, zravnal se, nagnil se z glavo nazaj in zajuckal, da se je streslo ozračje. Potem je poiskal v hosti primeren kol, poskusil ga, če je dober in dejal: "S tem bom nocoj izpuačal Žerjava, če se prikaže iz gnezda. Meni je vseeno. Noč je pa ravno prava, ni pretemna, ni presvetla. Alo Lojz!" Odšla sta in izginila tam za lesom. Enkrat je še zajuckal Čapelnik, potem ju ni bilo več slišati.

Ostali smo sami. Ardev in Miha sta šla zopet tlačit hosto, Tomaž je jel smrčati na trati in tudi mene se je poloteval spanec. Vstal sem, poslovil se in sem odšel proti domu.

Mussolini je napovedal mir.

Rim, 6. jan. — Mussolini je včeraj poslal prefektom vseh provinc v Italiji okrožnico z ukazom, da ne smejo več trpeti nasilja, ki ga izvršujejo gotove fašistovske tolpe. Zlasti zabičuje prefektom, da ne sme več biti napadov na zastopnike tujih vlad. Mussolini pravi, da "oborožena fašistovska država ne potrebuje več nasilnih činov za svoj obstoj."

Konflikt v francoski vladi.

Pariz, 6. jan. — Listi javljajo, da sta se premijer Poincare in zunanji minister Briand sprla radi politike zbližanja z Nemčijo. Poincare je proti temu, da bi Francozi kmalu izpraznili Porenje, ker ne zaupa Ligi narodov. Spor ogroža francosko vlado "narodne unije."

POZOR ROJAKI!

Proda se prodajalna, grocerija in mesnica v dobroidočem stanju v okolici med Slovenci in Poljaki. Proda se za zmerno nizko ceno, ker mislim odpotovati v staro domovino. Ugodna prilika za Slovenca ali Hrvata. Najemnina zmerna. Oglasite se osebno pri lastniku na: 3402 Archer Ave., Chicago, Ill.

—(Adv.)

SEZNAM PRIREDB SLOVENSKIH ORGANIZACIJ V CHICAGU.

Društvo "Slovenija." — Maškaradna veselica v dvorani S. N. P. J. dne 8. januarja.

Društvo "Danica."—Banket dne 15. januarja na 1921 W. 22nd St.

"Zarja" ima veselico 22. januarja v Narodni dvorani na Racine Ave. in 18. cesti.

Dr. št. 102, S. N. P. J. — Maškaradna veselica v soboto 29. januarja v dvorani S. N. P. J.

Klub št. 1, JSZ. — Dramska predstava v nedeljo 30. januarja v dvorani ČSPS.

Društvo "Pijonir" št. 559 S. N. P. J.— "Bunco Party" dne 2. februarja v dvorani S. N. P. J.

Dr. št. 39, S. N. P. J. — Veselica v soboto 12. februarja, v dvorani S. N. P. J.

Zveza slov. org. — Veselica v soboto 12. marca v Narodni dvorani.

Klub št. 1, J. S. Z. — Dramska predstava v nedeljo 27. marca, v dvorani Č. S. P. S.

Klub št. 1, J. S. Z. — Dramska predstava in prvomajska slavnost, v nedeljo 1. maja, v dvorani S. N. P. J.

OPOMBA: Ako priredba Vašega društva ni označena v gornjem seznamu, sporočite datum in druge podatke na naslov: JOHN PUTZ, 1834 S. Racine Ave.

NAROČNIKI POZOR!

Znamenje (Dec. 31-1926) pomeni, da vam je naročnina potekla ta dan. Ponovite jo pravočasno, da vam lista ne ustavimo. Ako lista ne prejmete, je mogoče vstavljen, ker ni bil plačan. Ako je vaš list plačan in ga ne prejmete, je mogoče vstavljen vsled napačnega naslova, pišite nam dopisnico in navedite stari in novi naslov.

Naši zastopniki so vsi društveni tajniki in drugi zastopniki, pri katerih lahko plačate naročnino.

Naročnina za celo leto je $5.00 in za pol leta pa $2.50. Člani S. N. P. J. doplačajo za pol leta $1.90 in za celo leto $3.80.

Za mesto Chicago in Cicero za leto $6.50, pol leta $3.25, za člane $5.30.

Za Evropo stane za pol leta $4.00, za vse leto pa $8.00.

Tednik stane za Evropo $1.76. Člani doplačajo samo 50c za poštnino.

Naročnino lahko tudi sami pošljete na naslov:

UPRAVNIŠTVO "PROSVETA"
2657 S. Lawndale Ave.
CHICAGO, ILL.

BISERI IZ SVETOVNE LITERATURE

ANATOLE FRANCE

(1844-1925.)

Anatole France je bil rojen v Parizu. Njegovo rojstno in krstno ime je bilo Jacques Anatole Thibault, katerega pa je kot pisatelj že v zgodnji mladosti spremenil. Njegov oče je bil bukvar one stare vrste, da so kupci knjig hodili k njemu in se razgovarjali o literaturi in o klasičnih in novih slovstvenih delih. Ker je mladi Anatole dokaj rad prisluškoval takim literarnim razgovorom ob večerih, ni čudno, da se je v njem vzbudila želja do pesnikovanja. Čim je prerastel prvo mladeniško dobo, je začel pesnikovati in je izdal prvo zbirko svojih pesmi leta 1873. Dasi so te pesmi sprejeli ljubilci knjig v Parizu s precejšnjo vnemo, vendar ni v njih nič posebno vrednega z literarnega stališča. Izšlo je še več Francovih pesnitev, predhodnic njegove priproste in vendar zelo visoko cenjene proze.

Kot pisatelj je bil France neprimerno priprost, moderen v svoji srednji starosti in vseskozi skeptik in zanikovalec vsega. Vendar je bila ravno v priprostosti njegovega sloga največja umetnost. Jedro njegove filozofije, če se v toliki jasnosti in priprostosti izraženim dvomom sploh more reči filozofija, je dvom. France dvomi v vero, on dvomi v politiko in moralo, ne veruje v metafiziko in ne v estetiko, on dvomi v vse, celo v znanost in tudi v — samega sebe. Je pa najbolj idealen in prijazen dvomljivec. Kako dvomi o sebi je dokaj dobro povedal v "Vrtu epikurejca" (Jardin d'epicure) ali pa tudi v "Knjigi mojega prijatelja" (Le Livre de mon ami), katero tudi lahko smatramo kot avtobiografično delo Franca. V knjigah, s katerimi opisuje patrijarhalne razmere v Franciji in lopovščino in zvitost duhovščine, France ne misli pokazovati razmer v davnih časih, temveč sodobno življenje francoskega ljudstva. To se najbolje pokazuje v "La Rotisserie de la reine Pedauque" (v slovenščino prevedena "Kuhinja pri kraljici gosji nožici). Novejše Francetove knjige se pečajo z modernimi problemi. V spisu "M. Bergeret a Paris" se France z živahnim humorjem in ostro satiro loteva bojev med književniki. Vsa njegova dela po letu 1900 do svetovne vojne so prepojena z ironičnim zabavljanjem, najbolj huda satira pa je Pingvinski otok (Ile des Penguins), ki je izšla leta 1908 in skoraj enako dobra je storija "Sedem žen plavobradca", iz leta 1909. V teh se Anatole norčuje kar iz vsega.

Velik preobrat v pisanju Anatola Franca je prišel s svetovno vojno. Dasi je še pisal novele, se je zdaj bolj posvečal kritikam in esejem. Do 1920 leta so brez prestanka prihajali v svet njegovi spisi, sicer ne tako ognjeviti kot prejšnji, vendar pa po literarni kakovosti zrelejši in veliko popolnejši. Kot komunist, kar je bil še v poslednjih letih svojega življenja, je bil Anatole France le malo posvečen propagandi, ker služil je samo slovstveni umetnosti. Leta 1920 se je še oženil, a naslednjega leta pa je dobil Nobelovo nagrado.

Anatole France:

POROŠTVO

(Iz zbirke zgodovinskih novel: "Vodnjak sv. Klare".)

Med vsemi trgovci v Benetkah je bil Fabio Mutinelli najbolj točen v izpolnjevanju svojih obveznosti. Vedno se je izkazal darežljivega in širokodušnega, a to prav posebno nasproti damam in duhovščini. Prikupno poštenost njegovih navadi so cenili po vsej ljudovladi, a v cerkvi San Zanipolo so občudovali zlat altar, ki ga je bil poklonil sveti Katarini iz ljubezni do lepe Katarine Manini, žene senatorja Aleksija Cornara. Ker je bil bogat, je imel mnogo prijateljev, za katere je prirejal zabave in katerim je izkazoval usluge iz svoje mošnice. Toda izgubil je mnogo v vojni z Genovčani in za časa napoljskih nemirov. Dogodilo se je tudi, da je trideset njegovih ladij doživa padlo gusarskim Uskokom v plen, ali pa se potopile na širokem morju. Papež, kateremu je bil posodil velike vsote denarja, mu ni hotel ničesar vrniti. Na ta način je bil veličastni Fabio v kratkem času oropan vsega svojega bogastva. Ko je prodal palačo in dragoceno namisno posodje, da je mogel poplačati dolgove, je ostal brez vsega. Toda, ker je bil podjeten in pogumen ter razumen trgovec in v najboljših letih je mislil samo, kako bi spet spravil svoje zadeve pokoncu. Veliko je računal v svoji glavi: sodil je, da potrebuje kakih petsto cekinov, da bi se mogel spet vreči na morje in se lotiti novih podjetij, od katerih se je nadejal ugodnega in gotovega uspeha. Naprosil je častitega gospoda Aleksija Bontura, ki je bil najbogatejši državljan v vsej ljudovladi, naj mu izvoli posoditi teh petsto cekinov. Toda vrli gospod, ki je menil, da drznost sicer pomaga zbirati velika imetja, da jih pa edino le previdnost ohranja, je odklonil, ker se ni upal izpostaviti tako velike vsote nevarnostim morja in sreče. Fabio se je nato obrnil do častitega gospoda Andreja Morosinija, kateremu je bil svoje dni izkazal uslug vsake vrste.

"Preljubi Fabio," mu je odgovoril Andrej, "komu drugemu, nego vam bi drage volje posodil to vsoto. Nisem tako silno navezan na te zlatnike in se v tem oziru ravnam po načelih Horacija-satirika. Toda vaše prijateljstvo mi je dragoceno, Fabio Mutinelli, in tvegal bi, da ga izgubim, če vam posodim denar. Zakaj v večini slučajev je prisrčno občevanje med dolžnikom in upnikom zelo otežkočeno. Videl sem že preveč slabih zgledov."

Ko je to izgovoril, je častiti gospod Andrej navidez hotel ljubeznivo objeti trgovca, a mu je pred nosom zaprl vrata.

Drugi dan je šel Fabio k lombardskim in florentinskim bankirjem. Toda nobeden mu ni bil voljan posoditi niti dvajset cekinov brez poroštva. Ves dan je begal od ene poslovnice do druge. Povsod so mu odgovarjali:

"Častiti gospod Fabio, poznamo vas kot najpoštenejšega trgovca v mestu in le neradi vam odbijemo, kar želite. Toda pravilno vodstvo naših poslov zahteva to."

Ko se je zvečer ožaloščen vračal domov, se mu je kurtizana Zanetta, ki se je tedaj ravno kopala v kanalu, prijela za gondolo in zaljubljeno pogledala Fabija. Ko je bil še bogat, jo je neko noč pozval, naj pride v njegovo palačo, in je ravnal z njo dobrohotno, zakaj bil je vesel in mile čudi.

"Sladki gospod Fabio," mu je rekla, "vaše nezgode so mi znane; vse mesto govori o njih. Poslušajte me: bogata nisem, toda nekaj draguljev imam na dnu skrinje. Če jih sprejmete od vaše služabnice, mili Fabio, bom verovala, da me ljubita Bog in Devica."

Zanetta, ki je bila še mlada in sredi nežnega razcveta svoje lepote, je bila zares siromašna. Fabio ji je odgovoril:

"Dražestna Zanetta, več je plemenitosti v brlogu, kjer prebivaš ti, nego v vseh beneških palačah."

Tri dni je Fabio hodil po bankah in trgovskih skladiščih, ne da bi našel koga, ki bi mu bil hotel posoditi denar. In povsod je naletel na neugodne odgovore in slišal opazke, ki so bile bolj ali manj podobne tej:

"Zelo napak ste storili, ko ste prodali namizno posodje, da bi poplačali dolgove. Zadolženemu človeku se posoja, ne posoja se pa človeku, ki je brez pohištva in namiznine."

Peti dan je v svojem obupu šel prav do Corte delle Galli, ki se zove tudi Ghetto in kjer je židovska četrt.

"Kdo ve?" si je govoril, "če ne dobim od kakega obrezanca tega, kar so mi krstjani odrekli." In krenil je torej tja med ulici San Geremia in San Geronimo v lozek in smrdljiv kanal, čigar vhod so na povelje senata vsako noč zapirali z verigami. In v zadregi, ker ni vedel, do katerega posojevalca bi najprej stopil, se je spomnil, da je slišal o nekem Izraelcu. Eleazarju po imenu, sinu Eleazarja Maimonida, o katerem so pripovedovali, da je silno bogat, in čudovito bistroumen. Ko je torej poizvedel za hišo tega žida Eleazarja, je ustavil pred njo svojo gondolo. Na vratih je bilo videti podobo sedmerokrakega svečnika, ki ga je bil obrezanec dal izklesati v znamenje upanja in z ozirom na obljubljene dni, ko se bo Hram spet dvignil iz svojega pepela.

Trgovec je stopil v dvorano, ki jo je razsvetljevala bakrena svetiljka z dvanajstimi kadečimi se stenji. Tu je sedel žid Eleazar pri svojih tehtnicah. Vsa okna so bila zazidana, ker je bil nejevernik.

Fabio Mutinelli mu je tako-le govoril: "Eleazar, večkrat sem te psoval, pitaje te s psom in verolomnim poganom. Dogodilo se mi je, ko sem bil mlajši in še poln mladostne objestnosti, da sem s kamenjem in blatom obmetaval ljudi, ki so z rumenim koleščkom, prišitim na rame, hodili vzdolž Velikega kanala, tako da sem zadel morda koga tvojih in celo tebe samega. To ti povem, ne da bi te žalil, marveč zaradi poštenosti, v tem istem trenutku, ko prihajam k tebi s prošnjo, da mi storiš veliko uslugo."

(Konec jutri.)

Maksim Gorkij:

DEVETI JANUAR

(Iz ruščine prevel Vuk.)

(Dalje.)

Ljudje so povesili glave in planili, da poberejo mrtve in ranjene. Tudi ranjeni so kričali, grozili s pestmi in vsi obrazi so naenkrat postali vse drugačni in v očeh vseh se je bliskalo nekaj kakor blaznost. Panika — tega občutka splošne črne groze, katera naenkrat objame ljudi od vseh strani, ki razganja telesa kakor veter suho listje, ki omrači vse v nevidno mrežo in jih slepo vleče ko divjo vihro stremljenja, skriti se kamorkoli in koderkoli pred samim seboj — tega ni bilo. Bila je groza, vendar hladna, žgoča kakor zamrzlo železo, ki ledeni srce, stiska telo in sili oči, da gledajo s široko odprtimi očmi kri, kako golta sneg, na okrvavljene obraze, obleke, na trupla ljudi, strašno mirne v zbeganem trepetu živih. Bilo je razjedajoče razburjenje, mračno brezsilna zloba, mnogo zbeganosti in mnogo čudno nepremičnih oči, namršenih obrvi, krepko stisnjenih pesti, drgetajočih gest in rezkih besed. Zdelo se je, da je vse to vlilo v prsi ljudi največ dušo moreče začudenje. Saj so vendar šli pred nekoliko ničevnimi minutami bodro, jasno, videč pred seboj pot; pred njimi je veličastno stala pravljična slika, in oni so jo gledali in se zaljubljali vanjo in pijani njene lepote, so hranili svoje duše z velikimi nadami. Dve salvi, kri, trupla, stok in — vsi so stali pred nepregledno, sivo puščavo, zapuščeni, brezmočni, z raztrganimi srci, objeti z občutkom velike zgube, z mračno zavestjo, da je neobhodno nadomestiti čimprej z nečem novim to zijajočo pustoto duše ter izgnati iz prsi ta skeleči mraz.

Videlo se je, kako je vsem težko, da se morajo ločiti z "njegovo" sliko, katera še nikdar ni bila tako blizka, potrebna, svetla.

Ljudje so cepetali na enem mestu, kakor da so zamotani v nekaj, česar ne morejo raztrgati; molče in skrbno so nosili ranjene, pobirali trupla, a drugi so kakor v sanjah in kakor iz daljave gledali na to delo, potrti, v čudnem brezdelju. Mnogi so kregali vojake, jih psovali in obtoževali, mahali z rokami, se odkrivali in kdove zakaj klanjali ter grozili z nekakim strašnim srdom.

Vojaki so stali nepremično, spustivši puške k nogam. Njih obrazi so bili tudi nepremični, koža na licih je bila močno napeta, kosti so ostro izstopile. Zdelo se je, da imajo vsi vojaki bele oči in zmrzle ustnice . . .

Nekdo je iz množice klical histerično glasno:

"Pomota! Zgodila se je pomota, bratje! Za koga ste nas smatrali . . . Ne verujte . . . Pojdimo, bratje . . . treba pojasniti . . . Ah, zaboga, kaj naj to pomeni?"

"Gapon nas je izdal!" je kričal deček, ki je splezal na svetilko.

"Kaj, sodrugi, ali vidite, kako nas sprejemajo?" . . .

"Čakaj . . . to je pomota . . . saj ne more biti, ali razumeš! Ali nisi človek? . . .

"Vi niste ljudje, vi ste ovce, čreda, le glejte, kako so vas . . ."

"Prostora, prostora . . ."

"Dajte prostora ranjenemu!"

Dva delavca in ženska sta peljala visokega, suhega človeka; bil je ves bel od snega, iz rokava pa je curljala kri. Obraz je posinel, se še bolj zaostril in temne ustnice so šepetale:

"Govoril sem . . . ne puste nas . . . oni ga skrivajo . . . kaj jim mar narod . . ."

"Fantje, konjica!"

"Bežite! . . ."

Stena vojakov se je zmajala in odprla, kakor dve polovici lesenih vrat. Med njimi pa so plesoč in prhajoč zatopotali konji, razlegal se krik častnika, nad glavami konjice so se vzlile, rezaje zrak, sablje, zabliskale se v srebrnih trakovih, zamahnile vse v eno stran. Množica je stala, se majala, razburjala, čakala — in ni verjela.

Nastala je tišina.

"Ma-arš!" se je razlegal besen krik.

Kakor da je vihra udarila v obraz ljudem in kakor da se je zemlja zasukala pod njih nogami, se je množica spustila v beg, suvajoč drug drugega, opotekajoč se in padajoč. Metala je od sebe ranjene in skakala čez trupla. Težki topot konj je dosegel bežeče, vojaki so tulili, njih konji pa so skakali čez ranjene, padle, mrtve, bliskale so se sablje, pretresal je zrak krik groze in bolečin, od časa do časa se je slišal žvižg jekla in udar ob kosti. Krik mrcvarjenih se je zlival v strašen in raztegel stok . . .

"A-a-a!" . . .

Vojaki so sukali sablje in jih spuščali na glave ljudi. Takoj za udarom so se telesa zadetih nagnila ob stran. Obrazi vojakov so bili rdeči, slepi in kakor da so zapuhli. Konji so rezgetali, strašno režali s svojimi zobmi in potresali z glavami . . .

Narod so pognali v ulice. In v trenutku, ko je topot izginil v daljavi, so se ljudje ustavili, vsi zasopli, se ozrli drug na drugega z izbuljenimi očmi. Na mnogih obrazih so se pojavili sramežljivi smehljaji in nekdo se je zasmejal in zakričal:

"No, bežal pa sem, bežal . . ."

"Gotovo ne boš čakal . . ." so mu odgovorili.

Naenkrat so se od vseh strani vsuli vzkliki začudenja in zlobe:

"Kaj pomeni to, bratje, kaj?"

"Uboj je to, pravoslavni!"

"Za kaj?"

"Vlada tako hoče!"

"Sekajo, kaj? S konji teptajo . . ."

V nedoumju so se gnetli na mestu in izražali drug drugemu svoje ogorčenje, ki so ga bili polni vsi. Niso znali, kaj jim je storiti, nikdo ni odhajal, vsak se je stiskal k drugemu in se trudil, da najde nekakšen izhod iz te pisane zmešnjave čuvstev. Gledali so z vznemirjeno radovednostjo drug na drugega in vkljub temu, bolj presenečeni nego prestrašeni, so čakali nečesa, prisluškovali in se ozirali. Vsi so bili preveč pobiti vsled presenečenja, ki je prevladovalo vsa čuvstva in oviralo, da bi se pojavilo v te nepričakovane, z nedolžno krvjo napojene, strašne in brezsmiselno nepotrebne minute boljše naravno razpoloženje.

Mlad glas je energično zaklical:

"Po ranjence, hej! Idite pobirat ranjene!"

Vsi so vztrepetali in naglo šli k izhodu na reko. Nasproti v ulice so jim legli po snegu ali se opotekali razmrcvarjeni ljudje, vsi v krvi in snegu. Pobirali so jih in jih nosili, ustavljali izvoščke, izganjali iz kočij sedeče, ter polagali tja ranjence in jih vozili kdovekam. Vsi so postali mračni, nemirni, molčeči. Pregledovali so ranjene s tehtajočimi očmi, nekaj molče merili, primerjali, zamišljeno iskali odgovorov na strašno vprašanje, ki je vstajalo pred njimi nejasno, brezoblično, s srčno senco . . . To vprašanje je zasenčilo in uničilo sliko nedavno izmišljenega junaka, ki je vir milosti in dobrote. Ali le malo se jih je drznilo priznati glasno, da je ta slika že uničena. Zavesti se tega je bilo težko — saj je to pomenilo oropati se edine nade . . .

(Dalje prihodnjič)

POZOR ROJAKI!

Proda se kendi, sladoled, tobak, cigarete in druga drobnarije prodajalna v dobrem kraju. Prodam vsled odhoda v domovino. Proda se za nizko ceno za $450.00. Rent mesečno le $35. Tri velike sobe. Najem dobite za kolikor časa želite. Oglasite se pri lastniku na: 3404 Archer Ave., Chicago, Ill. (Adv.)

ITALIJANSKE HARMONIKE

Izdelujemo in importiramo vsakoliične prvovrstne ITALIJANSKE HARMONIKE ročnega dela, ki so najboljše na svetu. Jamčena deset let. Naše cene najnižje. Pouk na harmoniko zastonj našim kupcem. Pišite po brezplačen cenik.

RUATTA SERENELLI & CO.,
1014 Blue Island Ave., Dept. 72, Chicago, Ill.

Ali ste že naročili Prosveto ali Mladinski list svojemu prijatelju ali sorodniku v domovino? To je edini dar trajne vrednosti, ki ga za mal denar lahko pošljete svojcem v domovino.

NA PRODAJ

Proda se za nizko ceno iz opeke sezidana bungalov hiša z vsemi potrebščinami in vse je plačano. Štiri leta stara hiša in vse moderno urejeno. Takoj je plačati le $3500. Oglasite se pri lastniku na: 5617 S. Sawyer Ave., Chicago, Ill. —(Adv.)

Hitro odpravi bolečine v nogah

Johnson's Belladonna obliž hitro pomiri bolečine.

Vi se lahko zagotovo zanesete na takojšnjo pomoč ter prezenete bolečine, ki jih povzročajo razburjeni in bolestni živci na nogah, ako se poslužite Johnson's Belladonna obliža. Kakor hitro prilepite ta obliž na boleče mesto, začne zdravilo prodirati direktno v kožo ter v mišice, potolaži razburjene živce in skoro takoj prežene bolečino.

Belladonna v Johnsonovih obližih je posebno pripravljena. Zagotovo bo obdržala svo svojo moč in uspešnost, dokler ne bo obliž odpravil bolečin. Vsledtega se lahko popolnoma zanesete na uspehe, ako uporabljate Johnson's Belladonna obliž. To čudovito zdravilo prinese udobnost ter vas oprosti bolečin revmatizma, nevralgije, lumbaga, unetih sklepov itd., čudovito hitro. Prodajajo ga v vseh lekarnah. —Adv.

MATIJA SKENDER
JAVNI NOTAR
za Ameriko in stari kraj
1122 E. Ohio St. Telefon CEDAR 4372 N. S. Pittsburgh, Pa.
Izdeluje pooblastila, kupne pogodbe, pobotnice, oporoke in vse druge v notarsko stroko spadajoče spise.
Pišite, telefonirajte, ali pridite osebno.

KLOBASE KRANJSKE KLOBASE

Zopet razpošiljam po vsi Ameriki izvrstne klobase, kakor je že tisoče rojakom znano, da so bile moje klobase izvrstne vsako leto, in letos pa bodo še boljše. Denar se vrne onim, ki nisc zadovoljni. Uljudno se priporočam mojim starim in novim odjemalcem za obilo naročil. Cena 38c funt. Poštnina ni všteta. Denar pošljite z naročilom ali pa vam pošljem na C. O. D.

Slovenski trgovci bodete rojakom zelo ustregli, ako bodete imeli naše klobase v zalogi. Pišite po ceno. Vsa pisma in naročila pišite na:

JOSEPH LESKOVAR
610—14th Street, Racine, Wis.

BOLGARSKI ZELIŠČNI ČAJ

Vzemite gorkega predno ležete spat
Da prežene PREHLAD.
Da ojačata jetra.
Da očistite vaša creva.
Bolgarski zeliščni čaj je sestavljen iz čistega zelišča. Zboljša kri in pomaga vašemu zdravju.
Naprodaj povsod v lekarnah ali pa po pošti velik družinski zavoj za $1.25, ali 3 zavoje za $3.15, ali 6 zavojev za $5.25. Naslov H. H. Von Schlick, President Marvel Products Company, 8 Marvel Building, Pittsburgh, Pa.—(Adv.)

Agitirajte za "Prosveto"!

KNJIŽEVNA MATICA S. N. P. J.

ima v zalogi sledeče knjige:

AMERIŠKI SLOVENCI—izvrstna krasna knjiga, obsega 632 strani, trdo vezana, vredna svoje cene, stane..$5.00
Slovensko-Angleška Slovnica—zelo poučna in lahko razumljiva knjiga za učenje angleščine, z dodatkom raznih koristnih informacij, stane samo.....$2.00
Zakon Biogenezije—tolmači naravne zakone in splošni razvoj, knjiga iz katere zamorete črpati mnogo naukov za telesno in duševno dobro.....$1.50
Pater Malaventura—V Kabaretu—zanimiva povest iz življenja ameriških frančiškanov, in doživljaji rojaka, izvrstno spopolnjena s slikami.....$1.50
Zajedalci—resnična povest in prava ilustracija doslej skritega dela življenja slovenskih delavcev v Ameriki..$1.75
Jimmie Higgins—krasna povest, ki jo je spisal sloviti ameriški pisatelj Upton Sinclair, poslovenil pa Ivan Molek $1.00
Zapisnik 8. redne konvencije S. N. P. J., 252 strani mehko vezana, stane samo.....50c
"Hrbtenica"—drama v treh dejanjih s prologom in epilogom—mehko vezana, stane samo.....25c

Pišite ponje na:
KNJIŽEVNA MATICA S. N. P. J.
2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

TISKARNA S. N. P. J.

SPREJEMA VSA V TISKARSKO OBRT SPADAJOČA DELA

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvatskem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih.

VODSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S. N. P. J., DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

CENE ZMERNE, UNIJSKO DELO PRVE VRSTE

VSA POJASNILA DAJE VODSTVO TISKARNE

Pišite po informacije na naslov:

S. N. P. J. PRINTERY
2657-59 South Lawndale Avenue, Chicago, Ill.

TAM SE DOBE NA ŽELJO TUDI VSA USTMENA POJASNILA